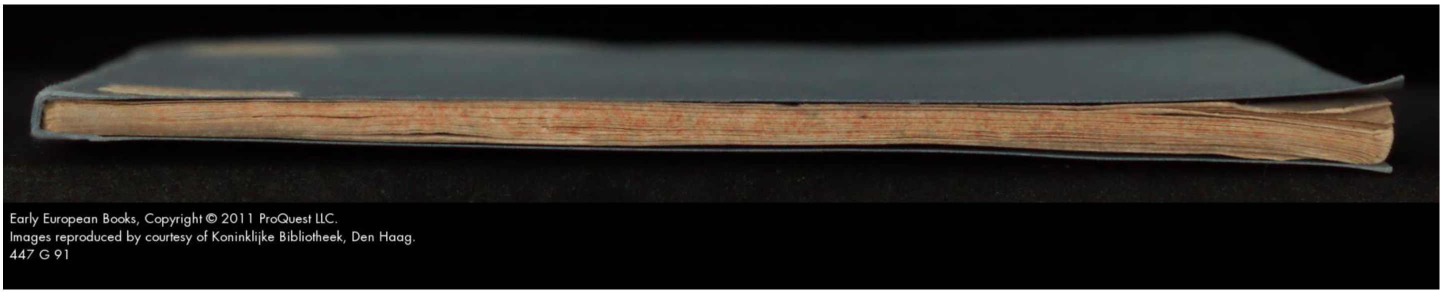

G. A. BREDEROODS
Spel, op 't oud Liedt
Het daget uyt den Oosten,

Op de Reghel,

Die quaet doet, quaet ontmoet.

By hem in syn overlyden onvolmaeckt ghevouden/en voort ghemaeckt door een Liefhebber der Poesye.

t'AMSTERDAM,

Voor Cornelis Lodowijcksz van der Plasse, Boeck-verkooper, aen de Beurs, in den Italiaenschen Bybel. 1638.

O D E

Op het

T R E V R - S P E L

V A N

Het daghet uyt den Ooſten,

Door den Aldervermaerſten Neder-landtſchen Dichter.

G. A. B R E D E R O O D E.

Aer verloop van twee tien Jaren,
Comt de geeſt van *Breed'roo* waren
By *Cornelis* van der *Plas:*
Die wel eer ſyn vrient oock was.
Plas die wil ſyn vrient vertrooſten,
Druckt het *Daghet uyt den Ooſten*,
Dat hy eerſt geeft in het licht,
't Leſte Spel van *Breed'roos* dicht.
Sach men oyt *Melpoomne* treuren,
Sach men oyt yets droefs ghebeuren:
Siet hier lievers aen een Maeght,
Blijts en droefs eer dat het daeght.
Dit ſoo krijght ghy noch ten beſten,
Voor het laeſt, ja alder-leſten:
Hier meed hy in ruſt ſich gheeft,
Maer ſyn naem hier eeuwich leeft.

Al metter tijdt.

Voor-reden.

Goethertighe Leser / alsoo ick met groote moeyte en kosten hebbe gedruckt de Wercken van den treffelijcken Poëet G. A. Breeroo, die so wel stichtelijck/ vermakelijck/ en kluchtich is /ja tot vermaeck van alle menschen is gheweest. En hebbe nu dit teghenwoordich Spel Het daghet uyt den Oosten ghedruckt / dat ick lanck by mijn ghehadt hebbe/ om datter qualijck yemandt wilde de handt aen steecken om voort te maecken alsoo 't niet heel volmaeckt en is geweest/ doch hebbe het selfde volmaeckt becomen / het welck ick nu den lief-hebbende leser op-offere / van den Wijt-vermaerden Neerduytschen Poëet G. A. Breeroo en u laet weten wat wercken hy al heeft nagelaten: te weten /als alle de Spelen/ Ghedichten en Cluchten van den selfden Brederoode.

Rodrick en Alfonsus.
Gryana.
Luçella.
't Moortjen.
Spaensche Brabander.
Stomme Ridder.
Angeniet.
Schijnheylich.
Het daghet uyt den Oosten.
Poëmata.
Alle de Kluchten.

En hebbe alle dese Wercken op nieuw herdruckt op fijn Papier/ al te samen by een. 1638. Te samen oversien/ verbetert en vermeerdert uyt syn eyghen Schriften/ verhoopende dat ghy daer een goet vermaeck in vinden sult. Beminde Leser neemt dan dese mijnen arbeyt in danck/ en vaert wel.

U. L. Dienaer

Cornelis Lodewijckß. vander Plasse.

L I E D T,

Als inhoudt van 't Spel.

Et daghet uyt den Oosten,
Het licht schijnt over al,
Hoe weynigh weet de liefste
Waer dat ick heenen sal.
Hoe weynich weet de liefste, Ia de &c.

2. Waren't al mijn vrinden,
Dat mijn vyanden syn,
Ick voerden u uyt de lande
Mijn troost, myn minnekyn, &c.

3. Warwaerts wout ghy mijn voeren
Stout Ruyter wel gemoet?
Al onder de Lindeboom groene
Mijntroost myn waerde groet, &c.

4. Ick legg' in mijn liefs armen,
Met grooter eerwaerdicheyt:
Ick legg' in mijn liefs armen
Stout Ruyter wel ge moet, &c.

5. Leght ghy in u liefs armen,
Bylo dat is niet waer:
Gaet onder de Linde groene
Verslagen so leyt hy daer, &c.

6. Het Meysjen nam haer mantel,
En sy ging eenen gang,
Al onder de Linde groene
Daer sy hem verslagen vant, &c.

7. Och legdy hier verslagen,
Versmoort al in u bloedt:
Dit heeft gedaen u roemen,
En uwe hooghe moet. &c.

8. Och legdy hier verslagen,
Die my te trooste n plach?
Wat hebdy my na gelaten,
Soo meenigen droeven dach.
Wat hebdy my na gelaten, &c.

9. Het Meysjen keerden haer omme
En sy ging eenen gangh,
Al voor haer Vaders poorte,
Die zyder ontsloten vant, &c.

10. En is hier niemant inne,
Noch Heer of Edelman:
Die my nu dese dooden,
Ter aerden helpen kan, &c.

11. De Heeren swegen stille
Sy gaven geen geluyt,
Het Meysjen keerden haer omme,
Sy gingh al weenend uyt, &c.

12. Met haren geelen hayren
Dat syder 't bloedt of vreef,
Met haer sneewitser handen,
Dat sy sijn wonden verbondt, &c.

13. Met sijne blancke swaerde,
Dat syder dat grafjen groef,
Met haren blancken armen
Dat zy hem ter aerden droeg, h&c.

14. Met haren blancken handen
Dat zijder het belletjen klonck,
Met hare heldere keele,
Dat sy de Vigilie zongh, &c.

15. Nu wil ick my begeven,
In een kleyn Kloosterkijn:
En dragen de swarte wylen,
Ter eeren de liefste mijn.
En dragen swarte wylen, Swarte wylen.

PER-

PERSONAGIEN.

Margarita, *Iuffrouw.*
Fytjen
Claertjen } *Staet-dochters.*
Vechthart, *Edelman.*
Periosta, *Vader van Roemer.*
Roemer,
Lichthart,
Koenraet, } *Edelluyden met haer knechts.*
Edelman, *Stom.*
Capiteyn, *van't Hof, met Soldaten die ſtom.*
Willighart, *knecht van Roemer.*
Vader, *van Margriet.*
Bicht-Vader, *of Prieſter.*
Ratel-wacht.
Heremijt.
Rey, *van Iufferen.*
Secretaris, *met de Heeren af-leeſende.*
Mieuwes,
Ian tijngh, } *Borgher-luyden.*
Rey, *van Nonnen.*

G. A. BREDERODES
Het daghet uyt den Oosten.

EERSTE BEDRYF.

Eerste uytkomst.

Ioffer Margriet, met Fytjen ende Claertjen haer Staet-dochters.

Myn Maeghdekens wandelt hier in de groene gaerde/
Of soeckt de schaduw' koel/ van de hooge dicht beblaerde
Lindeboom; so niet haelt een waterluchjen fris
Aen de bebiesde boord des Vyvers vol van vis:
Gaet heen myn Dochters/gaet daer u de lusten leyen;
Ick sal u luyden by den Bloem-hof gaen verbeyen/
Onder de Roselaer: doch gaet niet veerder/ dan
Myn schrale schorre keel u wel beroepen kan.
Verseeckert my de deur met alle zyn behoorte.
Fytjen. De groote grendels syn gheschoven voor de poorte/
't Nacht-slot is toegheknipt van Claertjen myn gespeel.
Claertjen. Ioffrouw wy sullen gaen in 't Ligustrum Prieel/
Of spieg'len met ghemack ons inde stille stromen/
Van daer soo wand'len wy onder de Boecke bomen/
En soo na 't Braem-bosch toe/en sien de jonghe Elst/
Van de verliefde Hop/ soo vriendelyck omhelst/
Dat het bekoort tot Min de sterffelycke lieden.
Fytjen. Me-Vrouw alst u gheliest soo mooghdy ons gebieden/
Ghy sult ons tot u dienst sien willigh en bereydt.
Margriet. Gaet daer 't u wel bevalt/ick snack naer eensaemheyt/
Ach! ghedwongen vryheyt/willige slavernye:
Ach! sure soetigheyt/ach! lustigh lieflyck lye/
Ach kleyn verkooren Godt! die door u groote kracht
Het sinnelycke breyn/ van 't menschelyck geslacht/
Soo wonderlyck beheert; die onse moog'lyckheden
Van spitvinnich vernuft/en van veersiende reden/

Ver-

Verbystert en verbreemt/ O hoogh-vermogen Min/
Die Goden schrickt en schut/ Groot-vorst van ziel/ en sin/
Die met ontsach en vrees' heerschapt en kunt bestieren
Den breydeloosen drift van wilde/ woeste dieren;
De Koninghlijcke Leeuw/grootmoedich trots en gram/
Die siddert voor dijn toom/en gaet gelijck een Lam.
De loose Luppart tuckt/op Moorden en vernielen/
Die volght u als een Hondt sachtmoedich aen de hielen/
De eedle Eliphant/noch starcke Stieren fors/
Noch oock het stoute Swijn/ en d'overbarsche Bors/
Die hebben noyt dijn jock verworpen noch geweygert/
Het prachtich praelend Paert dat soo brood-droncken steygert/
En vrolijck danst en springht/is u ghehoorsaem stracx/
De snelle Hasewindt/de Spinjoens en de Bracx;
De slechte Schaepjens en de vette mellick beesten/
Die sijn u onderdaen/ wat maeckse! of wat geesten
Dat vliegen aen de Lucht/of swemmen mach in Zee:
Ja d' Ellementen selfs/en 't onderaerdtse Vee
Die volghen u gebien/van uwe kracht getuygen
Den Hemel/Hel/en Aerd/die ghy na wensch kunt buygen/
Al wat de goude Son beschittert en bestraelt/
Sijn leven en sijn liefd van uwe Godheydt haelt.
Krachtighe Lente die de grijse witte hairen
Des kalen winters plockt; ghy die teeldt alle jaren
De jeuchelijcke May/met heyl-kruyt vroech gewas/
Met lof en lovertjens en schoon versulvert gras/
't Welck ghy met varschen douw des uchtens doet bedyen/
Doch haest verandert door verwisseling van Tyen
Der Bomen vier-kleen/ en haer bloeyende gestalt
Van bloosend' bloeysem op een korte stondt vervalt.
Siet de stock-stille windt/ van 't laeuw en luwe zuyen/
En houd niet langer stal/maer raest en blaest by buyen/
Het hoerachtich geluck lieflacchend' in haer schick/
Verrockt haer goede gunst meest elcken oogenblick;
Dit Schepsel schoon/maer sot/dat soo vermeetelheden/
Het arme aerdrijck trapt/is morghen overleden/
Vergeeten en vergaen; al 't gheen hier 't grootste schijnt/
Verwandelt sigs geringh gelijck de lichte wijnt/
De tydeloose mensch speelt met zijn aertsche sinnen/
En waggelt met sijn lust/en waysselt met sijn minne/
Soo vluchtich/so ges windt/so wuft/soo wispeltuur/
En kuyselt met de keur/wel duystmael in een uur/
Doch ick Margariet en kan van sinnen niet veranderen/
Eer souw dit ronde rondt vernieten en verwand'len/
Eer sal dit rancke rif vermorselen in 't stof/
Eer sal mijn vlugge geest by Pluto houden Hof/

Eer

Eer ick Vechthardus souw vergeten of verliesen/
Door snoo lichtvaerdicheyt of al te soo verkiesen.
Ach minne die in my soo aerdigh tafereelt/
En schildert in den droom dat frissche gladde beeldt
Mÿns liefs die my omarmt ; O lieffelÿcke looghen !
Hoe garen waer ick nu soo vriendelÿck bedrooghen ?
Maelt my sÿn aenschÿn nu/ niet bleeck/ niet blaeu/ niet ros/
Maer recht als mellick en bloed / besprenght met bloosend blos/
Sÿn minnelÿck ghesicht/ sÿn wel ghedane wangen/
Daer locken dicht gekruyft/ soo swad'rich over hangen/
Sÿn mannelÿcke borst/ en statich strack ghelaet/
Daer onse Eeuwe noch veel van te wachten staet.
Wat leeden wel ghemaeckt/ zÿn braef gewaed verschuylen ?
Wat beenen dragen 't lÿf ? ghelÿck twee starcke suylen ;
Cupido wrang en wreet/ het schÿnt schier of ghy swoert
Mÿn heele ondergang : vermits dat ghy vervoert
Sÿn eed'le ziel van my/ heb ick oyt schaerts/ met sparen
Een offer yets versuymt ? heb ick voor dÿn Altaren
Niet nederigh ghekniélt/ ghebeden/ en ghewecnt ?
En immers blÿft u hart verhart/ verstockt/ versteent ;
En kan dit suyver nat geparst uyt drooghe oogen
V niet bewegen tot mee-lÿen en medoogen
Van dees verliefde ? Ach ! maer ongeminde Maeght/
Soo hebb' ick leyder laes ! al vruchteloos geklaeght.
V Godtheyt is versiert/ en valsch u heylicheden :
Dat men u Godlÿck noemt bestaet in recht/ noch reden :
't Is ydel ongegrond al dat men van u seyd/
Wat sydy anders dan een malle sinnelÿckheyd ?
Die uyt keursieck ghesicht de geesten weet te puren
Van 't dunst en 't fÿnste bloed der schooner Creaturen ;
En nestelt soo ter sluyck onsichtbaer in het hart.
O breyneloose mensch hoe sydy soo verwart/
Dat ghy dit oolÿck wicht soo Hemels hebt verheven ?
Dat geen meer macht en heeft dan wy het selve geven.
Sacht ! sacht ! Margrita sacht/ wat lastert uwe sin ?
Hoe loochend ghy de kracht/ en hoocheyd van de Min ?
Sÿn doodelÿcke flits en ontvliebare pylen
Ghy oordeelt al te licht : wat voordeel komt van ylen ?
Cupido 't is mÿn schult / ick bidd' vergeeft het mÿn/
Dees domme deeren wilt nu doch genadich zÿn :
O nette-schutter die u schichten hebt ghesonden
In dese brossche borst / waerom gaedy niet wonden
Het oorloghs herte van mÿn uyt-ghelesen Heer ?
Leyt in de saeck ghevaer te grooter is de eer/
En hebdy klem/ noch kunst ? is u de moet ontvloden
Ghy terger van dit volck/ van Hemel-lien en Goden ?

 Ach!

Ach ! dat mijn vierigh oogh tot minne niet bekoort
Mijn Vechthart ! daer mijn siel vol vyers schier stickt/ en smoort/
O ghy Metale man ! sal mijn verliefde suchten
Van 't yser harde hert / steets stuyten sonder vruchten ?
Sal dit klaeghlijck gesmeeck/ soo droevigh als bevreest
Ontgrend'len nimmermeer de deuren van u Gheest ?
Sal dit deerlijck opsien / dit vriend'lijck ooghewincken
Niet eens in u gemoet ? niet eens in 't herte sincken ?
Soo acht ick dat je bent een harde steene rots/
Een Yssigh koude Ziel / gheschilfert van een schots/
Uyt Goden lust ghevormt om my wat te temteeren.
Margriete wat is dit ? wildy nu schrandriseeren
Van wat 't of dat de ziel hier boven werd ghemaeckt ?
Siet toe ! siet toe dat ghy aen 't rasen niet en raeckt.
Margrita wilt niet meer met u ghespeelen spotten/
Om dat sy recht als ghy op yemand hier versotten :
Vermits dat dese gicht den Hemel ons in plant.
Maer Vechthart wat geefs' u ? Helaes de wreetheyt/want
V moedich herte leeft in bloedighe slach-oorden/
Ghy hoort met soete lust der ziel-spouwers klaegh-woorden/
Het jammerlijck gegil / wreet ysselijck en fel/
Is u vroolijckste vrucht/ u tijt verdrijf/en spel.
't Gheklaater/staels gheklanck/van swaerd of hellebaerden/
En 't grimmich woest ghebriesch der bitse felle paerden
Is u vermaeck en vrucht/ghy schiet de schutten los/
Ghy rijdt/ghy rotst/ ghy rundt/op dijn pick-swarte Ros
In de voor-draf voor aen/ de eerste aen de vesten/
In het schermutsen streng / in 't af-wijcken de lesten :
Dit is u krijgs ghebruyck/ u handelingh en plicht/
Ghy zijt niet lievers dan de Vyand in 't ghesicht :
Ghy siet niet lievers dan met grove kracht van ving'ren
De dolle bloed-vaen vloock/ geestich en swierend' sling'ren/
De roode wonden die 't ghemeene volck verbleeckt/
In u een heete lust tot weder-wraeck ontsteeckt :
Ach Nederlandtsche Mars ! ghy blixem in het strijen/
Hollandtsche hoochste roem / cieraet van onse tijen/
Hoe komt doch dat de tocht van dit hartvochtich hert/
Niet door den tijt en meuckt/noch leemiger en wert ?
Ay werpt u wapens wech ! mijn lief ! sydy niet wyser ?
Gheen Borst-stucken van stael/geen ruggen swaer van yser/
Geen schilden dick van leer/geen kolders soo geringt/
Daer Cupidoos gheschut niet licht door heenen dringt :
Al waert schoon dat ghy u in 't kooper liet besmeden
Rondom u heele lijf / van boven tot beneden/
En liet alleene maer wat luchts voor oogh of oor/
Ghy wierd terstont ghequetst door 't sien of door 't ghehoor/

Ten

Ten waer dat ghy verkleumt van leven en van leden/
In u Natuur verdroor van alle mensch'lijckheden.
Maer soo minn'loos en is dit jeughdlijck aenschijn niet/
Daer men de minne-kunst soo lief vermaelt in siet/
Soo lief vermaelt in siet/ dat ick 't altoos sal houwen
Een wonder in de mans/ een spiegel voor de vrouwen.
Wel op mijn suffe hert u selven wat verquickt
Nu met de soete hoop: misschien het nood-lot schickt
Dat ghy u lieve lief/ door liefde sult verwinnen/
Want het Doorluchtich hert van hoogh en eed'le sinnen
Vergeld de weldaet waer het immer kan of mach
Somwijls wel seven vout. Maer ay Margrita ach!
Ghy rueckeloose maeghd/ wat mooghdy u toeleggen/
Van 't geen de valsche vrouw de hoop u mach toeseggen?
Weet ghy niet dat zy loos/ en logenachtich is?
Van gunst-woorden rijck/ maer in 't geven onghewis?
De rechte streecken van de grootste Heeren Hoven/
Is loch/ en droch/ vermomt met vriendelijck beloven.

TWEEDE HANDELING.

Rey van Jufferen.

I.

DE groote Godt die 't al beheert,
,, Voorwetend' weet wat ons ontbeert,
,, Die schenckt ons, ons behoeven:
,, Gherechticheydt met stalen arm
,, Gheeft hy den goeden tot haer scherm;
,, En tot een straf de Boeven.

2.

,, Wat waer ons leven sonder haer?
,, Niet dan ellend', soo voor als naer;
,, Door haer soo leeft men vredich:
,, O schoon Astrea soete Maeghd!
,, Ick wensch men u in 't harte draeght
,, By onse lands-luy zedich.

3.

,, Kom stichster van de soete vree,
,, Kom sticht oock onse reyen mee:
,, En leert ons jonghe struycken,

,, Hoe sy in kuysche eerbaerheydt
,, By 't Ionghe manschap haren tijdt
,, Met vreucht moghen ghebruycken.

4.

,, Neemt haet en alle afjonst wegh,
,, En achterklap haer snoo ghesegh,
,, Laet liefde daer voor groeyen :
,, Liefde, die al de Werrelt sticht,
,, Liefde, die in de weerliefd' licht,
,, Liefde, die ons hert doet bloeyen.

5.

,, Liefd' die met yser banden bindt.
,, Liefd' die geldts passy overwindt,
,, Liefd' die geen doodt kan scheyden :
,, Laet sulcke liefde staegh in mijn,
,, Laet sulcke liefde in hem sijn,
,, Die ons ten Huw'lijck leyden.

6.

,, Waer dat alsulcke Liefde woont,
,, Daer oock Godt sijnen seghen toont :
,, Daer man en Vrouw te gader
,, Staegh leven in een blye lust,
,, Staegh leven in een soete rust,
,, Wat wenscht men wellust nader ?

7.

,, Maer wie de geyle Min aenslaet,
,, Die voelt het als het is te laet
,, Hoe haest haer vlam kan smooren,
,, Soo oock die om het snoode gelt,
,, Hem onder Hymens vaendel stelt,
,, Die heeft sijn Hel verkooren.

8.

,, 't Blijckt en heeft ghebleken meer
,, Dat wie na deuchden noch na eer
,, Niet saghen ; sijn verlooren :
,, 't Goet en de geyle Minne-brandt,
,, En baert maer onheyl, sond', en schand,
,, En sijn tot ramp ghebooren.

Velden.

DERDE

DERDE HANDELING.

Margriet, met haer beyde Staet-dochteren.

KOnſtrÿcke ſtrael-Fonteyn/ hoe langſaem of hoe loom/
Doch dartel krult de ſtaert van u ſlangwyſe ſtroom/
Dees water-beecken/ ſoo van lauwe tranen ſpringen/
Die nu ſoo ſwierend langs mÿn rooſe wangen dringen/
En banen daer een wech van ſchoorloos ſlibrigh ſpoor/
Ach! hoe verlept en doof is 't glantſich gloeyend' gloor/
Dat op mÿn lipſens root als kersjens plach te proncken/
Och ooghen wat'righ droef/ hoe ſiedy dus verdroncken?
Ach wangelatich menſch van ongheđaen aenſchÿn/
Waer is die ſtemmicheydt die in u plach te ſÿn?
Ach! dat mÿn Vechthart mocht in deſe ſtaet aenſchouwen/
Souw hy hem kunnen wel van ſchreyen oock onthouwen?
Neen dat gheloof ick niet: of moghelÿck ſouw hy
Verſchooten vluchten wech/ want ſelfs ick ſchrick voor my/
Als ick my ſpiegel in de Chriſtalÿne glaſen;
Hoe ſouw een ander hem dan niet voor my verbaſen?
Ach luſteloos gemoet! hoe ongereddert leyt
Dit hulſel nu verſchickt/ verſlorpt en verſpreyt/
Ick wil my toyen op met koſtlÿcke gheſmyde/
Want heerelÿck gewaed van ſchoone ſachte ſyde
Verciert de friſheyt van de wel geſchapen leen.
Nu dondert jachtich op verſturve ſmlÿckheen/
En neemt u heerſchappy/ want van het lieflÿck minne
Is reynicheydt voor al een lieve gheſellinne.
Komt hier mÿn goude kam/ leckt dit goud-dradig hayr/
Ick doop dees' dunne dweyl in dit ſtil water klaer
Daer men de ſteentjens op de bodem wel kan tellen.
Mÿn aenſicht dunckt my nu begint ſich te verſtellen/
De ſchoonheydt die verrÿſt/ wat ſoo/ dat 's d' oude ſlach.
Och Vechthart! dat ghy nu dit ſchoone weſen ſach/
Het ſouw ſÿn jongh ghemoet tot minnen haeſt bekooren.
Ach ick vergeckte Maeght hoe laet ick my verdooren
Van eyghen liefde/ en van het pluymſtrÿcken vals/
Wel is dit aenſicht/ noch dees ſwaen-ſneeuwitten hals/
Noch jonſt/ noch eer/ noch trouw in 't minſte dan mee-waerdigh?
Ja ſy gewiſſelÿck/ 't is billick/ 't is rechtvaerdich
Dat meenich Eelman prÿſt/ voor goddelÿck in mÿn
Deſe volmaecktheen die my toegeheyligt zÿn.
Nu blecht een Canſelÿn van wit en roode rooſjens/
Van Venckel en van Tÿm/ van bruyn en blancke ſlooſjes/
Van paerſche Vyolet/ van ſprenckeld Angelier:

Ick acht geen Turcksche Tulp/noch Keysers Kroone dier/
Daer de bloem-gecken dwaes soo veel gelts aen verquissen/
Ick hou een Leely wit of dubbelde Nartsissen
Al veel reuck-rycker/ en veel schoonder in het oogh;
Doch 't oordeel van de mensch die heft ten Hemel hoogh
De dingen die natuur op Aerde minst mach sennen;
Doch den verstandelaer/kan schoonicheydt erkennen
In 't geen de miente man door quae gewoonte braeckt:
Die siet dat Godt elck ding hoog-prijslijck heeft gemaeckt.
Wat! moeyt Margriete haer nu met Philosophye!
't Leeraren voeght haer niet/maer wel de vryeryen.
Hoe komt dat ick mijn tijt dan reuckeloos verquis!
Och! daer verschijnt mijn sinn' de schoone beeltenis
Van mijn volmaeckte lief/ in eeren seer verheven;
Ay wel-gheboozen Heldt! ay wortel van mijn leven!
Ach leven van mijn Ziel! Ick hebb' geen ander vrees/
Geen ander sorg/ noch angst/geen twijffeling/als dees;
Te weten! dat ghy lief met vast beslooten sinnen/
Een ander hert lijck lieft/ en my niet kunt beminnen.
Komt herwaarts Maegden houw! haelt de Harp en de Luyt/
En speelt dees fantasy my doch ten hoofden uyt/
En ghy mijn maerte singt/ mijn lieve leyde klagen
Die ick selfs hebb' gemaeckt mijn Vechthart te behagen.

Claertjen singht, op de Stemme:

Si tanto Gratiosa.

Of Moeder van de Minne,
Met u ghe∫wind en ∫chutterlijcke jongen,
Die myn verneerde ∫innen,
Wel eer met een achtbaerheyt ontfongen:
Ghy die 't gemoet, ∫oo vrolijck voedt,
En ∫alight ∫teedts met vreuchden;
Komt daeldt hier by men,, En leert my kun∫tich rymen
Myn liefs deughden.

O ∫choonheydt net be∫neden,
Van lee∫t, van ∫chick, van ∫tal, van ∫wier, van ∫tanden,
Van uytghele∫en leden,
Van hooft, van hals, van heupen en van handen,
Niet rang noch vet, maer wel ghe∫et,
Bevalligh en behendigh,
Doch grooter gaven; zyn in u ziel gegraven
Noch inwendigh.

Wat

Wat Goddelijcke reden,
De wyse mont met val, en vlot, ontslippen ?
Doch met verstandelheden,
Eerst glad gheschaeft tusschen de lieve lippen,
Insonderheyt, met onderscheyt,
En kennisse der dingen,
Door dit op-mercken, geen woorden, noch geen wercken
Hem ontspringhen.

Syn hooghe geest doorluchtich,
Weet met de pen te schild'ren en te schryven
Soo aerdtigh en soo kluchtich,
Dat ons ghesicht en sinnen t'samen kyven,
Of weesend-syn, of stof-loos-schijn,
Voor onse Gheesten sweefde,
Hy maelt het vryen, het rechten, en het stryen,
Of het leefde.

Ick prys lief u manieren,
Ick roem in rym van u hoogh-dragent wesen,
Al wat ghy meught versieren,
En wat ghy looft dat wert van my ghepresen,
Ick lees' ick schrijf, om tijdt verdrijf,
Lust my te Reden-rijcken,
Ick soeck in veelen, maer hoope dy te deelen,
Te ghelijcken.

Ghy die my plach te leeren,
Het gout ghemijnt uyt 't lichaem vander Aerden,
Wijs hartich los te ontbeeren,
En 't sienlijck goet te achten nae syn' waerde,
Maer boven al, in 't Aerdtsche dal,
Het Hemelsche te wenschen,
Want sulck verkiesen, en baert geen swaer verliesen
Voor de menschen.

Wat baet my nu dit weeten,
Mijn kloecke kunst, u leerelijcke lessen ?
Als ghy my wilt vergeeten,
O Toveraer van Ioffers, en Princessen,
Die my bekolt, ja rolt en solt,
Besweert, en kunt belesen ;
Mooghdy my haten,, Of dus ellendich, laten
In dit wesen !

Seyt voorder na een weynich ademhaelens.

Mijn

Mÿn vrouwe met verlof dat ick my gae verſtouten
Mÿn goe jonſt dragend' hart ſou garen nu wat kouten
Yets heymelÿcx met u/ ſoo 't u niet laſtich viel.
Margarit. Spreeckt op ſoo onbeſchroomt als teghen uwe ziel.
Iſt van u/ of van my? maer iſt van ander lieden?
Mÿn eerbaerheydt en voeght dan 't oore niet te bieden
Aen achterklap/ of ſmaet/ een leelÿck ſchendig dingh.
Claertj. Het is van u me-Vrouw; de ſchoone Jongelingh;
Den vromen Vechthart/ aen wiens heuſ heyt/ jonſt of trouwe
Ick niet en twÿffel maer my wel verſekert houwe/
Dan 't veel-hoofdige Beeſt dat laſtert met op-ſpraeck
U/ vrye ommegang en eerelÿck vermaeck/
Dat ghy ghehanthaeft t' ſaem hebt ettelÿcke jaren:
Het geen het ſwetſet meer ſchaem ick u te verklaren/
Alſoo 't de reynicheydt volkomen tegen-ſtrÿdt.
Margarit. Hoe wordt de vrome deucht vervollight van de Nÿt?
Kan mÿn onnooſelheydt/ en mÿn onſtraf baer leven/
Door het gemeene volck dan geen ontſchulding geven?
Neen/ neen ick lochen niet dat ick hem ſeer bemin/
Doch met een kuys ghemoet/ en met een ſuyvre ſin.
Wat ſchaet het dat wy t'ſaem in eerbaerheydt verkeeren?
Moet my daerom het ſlÿm van 't volck dus onteeren?
Wat icker/ of wat droes/ heeft my dees ſchand gheſmeet?
Wat icker/ of wat droes/ doet my dit herten leet?
O ghy verdoemde Nÿt! die ſteets met qua gewenten
U dorſt bluſt met fenÿn/ u honger met ſerpenten:
O ghy verdoemde Nÿt! Beulinne van de peys/
Die ſuyght des menſchen bloed/ die ſlindt des menſchen vleyſch/
Hert-knaegſter wreet/ en wrang/ met u ghetaende wangen/
Met u katte-gheſicht/ met u piepende Slanghen/
Met u venÿnigh hayr/ afgrÿſſelÿcke ſwart/
Met u wrytend ghemoet/ en met u wrockigh hart/
Met u gerimpelt vel/ met u verdrooghde Borſten/
Die 't Helſche ſpoock bevreeſt niet eens aenſchouwen dorſten.
Hoe komdy ſoo verbaeſt gheſtoven uyt de Hel?
Of ginght my arme Maeght eylacy! al te wel?
Eylacy! om mÿn vreucht/ ſoo ſydy nu aen 't raſen
En hebt u fel vergift de menſchen ingeblaſen/
Vermaledÿt gheſpuys/ wat ſchaet u mÿn geluck?
Vermaledÿt gheſpuys/ wat baet u doch mÿn druck?
O groote goede God ſal ick 't aen yemandt klagen?
Ick klaeght miſſchien de geen/ die 't mogelÿck ſal behagen.
Ghelÿck ach! leyder veel ter werrelt nu gheſchiet/
Dat men ſÿn jammer klaeght/ aen die daer vreucht aenſiet/
Klaghers ſÿn vriendeloos: dies lÿd' ick 't met verduldicheyt/
Mÿn hert/ mÿn lief/ en Godt/ die weten mÿn onſchuldicheydt.
Al is

Claertjen Al is de loghen flux/ en schichtich snel te voet/
Sy grijpt terstont geen stadt in het oprecht ghemoet.
Margriet. Maer by 't eerloose hert ghewent tot eer te rooven/
Daer reyckt haer stracx de handt het quaet en licht ghelooven/
Dees vindt men over al/ be tichting/quade lof/
Die 't water van de zee/ niemant kan spoelen of/
Want elck die bemindt de waerschijnende loogen.
Claertjen Die lichtelijck ghelooft/werdt lichtelijck bedrooghen ;
Want Vals-hart dicht het quaet by wylen uyt zijn hooft.
Fytjen. 't Is billigh dat men siet/dat men dat oock ghelooft/
Al ist goed inder daet het wordt voor quaet genomen.
Margriet. Ach! sal mijn Vechthart dan hier nimmer mogen komen?
Om 't sotte vollick dat soo harssen-loos en vremdt/
Al 't dwarlen van 't verstant vaeck radeloos toe-stemdt.
Of soudt ghy wel soo snoot u selven dit verbooghen?
Soo raed ick Vechthart u te blyven uyt mijn ooghen
Met u valsch aenghesicht/ soo vriendelijck vermomt.
Missaeckt my/ Claertjen/ 't eerst als Vechthart weder komt.
En stiert den droch van hier : hout hem ten minste buyten /
Neen dochter! doet het niet: Wat sal ick doch besluyten?
Ick weet niet hoe ick wil/ ick weet niet wat ick segh/
Mijn reden/ en mijn raet/ sijn te gelijcken wegh ;
Nu ben ick weer van sin dat ghy hem sult inlaten ;
Claertjen Een eerlijck hert en kreunt sich niet aen yemants praten.
Me-vrouwe luyster! tsus! want hebb' ick wel gehoort/
So staet u waerde lief en neurpt aen de poort. Sy luysteren t' samen.

Vechthart singht van binnen der Goden waertschap.

Gaende op de voyse:

Sal ick noch langh met heete tranen.

LAest als de Goden bancketeerde,
En lurckten van de Nectar soet,
Soo s' over disch juyst redeneerde
Van 's menschen alderhooghste goet :
d' Een sprack 't waer lust, d'ander 't is rust,
d' Een sprack 't waer lust, doen seyde Godt Jupijn,
Waer toe dit kibb'len ? laet ons vrolijck zijn.

't Is hier een tijdt van quinckeleeren,
Het aertsche volck voert twist, en kijft,
Ick wensch, en wilt ghy Hemel Heeren,
Dat yder juycht en vreucht bedrijft,
Viert myn gheboon, O groote goon!

Viert mijn gheboon, fingt, fpringt, huppelt en lacht,
Dit was ghefeyt, gehoorfaemt, voort volbracht.

De zalen die als Sonnen bloncken,
Waren terftondt met vreuchd vervuldt,
Als fy haer meugh hadden gedroncken,
En wel haer fat hadden ghefmult;
Hier ging den een, daer lagh den geen,
Hier ging den een, daer Venus met haer Pol,
De Noordfche Nijt fteegh uyt haer Helfche hol.

Haer fel vergift h eeft fy gheblafen
Door den vergulden Hemel wyt:
De Goden buys raeckten aen 't rafen,
Aen 't wrocken voort, aen twift aen ftrijdt,
Want Pluto bits, heeft met een krits,
Want Pluto bits heeft Cupido verleemt
Zyn boogh en pijlen al, hy hem beneemt.

De Mufen die met Phœbus fonghen,
En Pallas met den bloedt-Godt Mars,
Syn al vermeeftert en befpronghen
Van den drie-hoofden Cerbrus bars,
Men fmeet al doodt, 't was kleyn of groot,
Men floeght al doot; de moeder van de Min,
Heeft weynichof, fchier gantfch geen leven in.

De Sulpher-vorft die leert nu Minnen,
Met woorden van Sulpher, en Gout,
De deugd, noch eer, noch eed'le finnen,
Syn niet geacht van jong en oudt,
Ift hoer of dief, 't is even lief,
Ift hoer of dief, fyn fy verfien van geldt,
Sy worden voor de vromen nu geftelt.

Daer men een Hemel plach te bouwen,
Daer veftmen nu een droeve Hel,
Dat doen fy die om 't geldts-wil trouwen
Een lompe loer of leelijck vel,
Dies maeckt de droes, de kop hun kroes,
Dies maeckt de droes, felden tijdt fonder ftrijdt,
Daer d' ander als in 't Paradys verblydt.

G. A. Brederode.

De

Margriet. De galmte van zijn zangh verdoert mijn in zijn wond'ren.
Fytjen. Soo doet oock 't sin-rijck rijm/maer alsmen wilt uytsond'ren
De vloeyentheyt sijns stijls/ soo is hy 't puyck alleen.
Klaertjen. Sijn vaerschen na de kunst gaen heel eenparigh heen.
Margriet. De vindingh dochters seght/ schept ghy daer in behaghen ?
Fytjen. 't Verwondert ons Me-vrou dat wy 't u hooren vraghen ;
Gemerckt soo levend' hy ons 't Goden mael ontbloot/
Waer in de bitsche Nijt / des Hemels minne doodt.
Margriet. So Heldich in den strijdt is hy/als in zijn reden.
Klaertjen Dan geeft het my niet vreemt dat ghy mindt sijn goe seden.
Margriet. Ja waerdich is hy dat ick hem hertgrondich min.
Claertjen ontsluyt de poort en laet hem komen in/
Op dat ick na mijn wensch hem minnelijck omhelse/
Vermaeckt u onderwijl daer gints aen geene Elsen/
Ick wil hier onverhoort mijn liefte sprake staen.
Fytjen. Al wat u lust Me-vrou dat wordt van ons ghedaen.
Margriet. Neemt wel acht op de deur/en komt oock niet eer nader/
Of ten sy in den hof daer yemant komt van Vader.

Sy gaen wech.

VIERDE HANDELING.

Juffer Margriet, Vechthart.

Daer komt mijn Son! mijn Vechthart! wat een braef ghestalt/
Hoe ick hem meer beschouw/hoe hy my bet bevalt.

Vechthart Ach! myn waertste! myn schoon Margriet,
De eer die ick van u gheniet,
Door u jongstich ontmoeten :
Verbindt dit lijf en ziele slaef,
Die ick u schoonte tot een gaef
Hier storte voor u voeten.
Ghehenght dat sy u stadich sien,
Of anders moet dit lichaem vlien
Naer Plutoos droeve wooningh.
Margriet. Quelt d' af-zijn u, het quelt my oock,
En voel in 't hert een selfde spoock,
Myn zielens blye Coningh :
Ghelijck de Son de Aerd' verheught
Naer 't dompigh weer, soo ghy verjeught,
Myn ziel in u by-wesen.
Myn lief, myn licht, myn sonne-schijn,

 Myn

Myn liefden is, ghelooft het myn,
Uyt uwe liefdens Son gheresen.

Vechthart Hoe luckigh loopt myn vryery,
Nadien ick u soo waerdich sy:
Ay lief geest my dan kusjens!

Margriet. Niet kusjens, ô mijn lief alleen!
Maer boven dat en het gemeen,
Al d' Eerbaerlijcke lusjens.

Vechthart Ha kusjens! kusjens Nectar soet,
Die dickmaels ick herkussen moet
Om d'hette wat te blussen.
De Vermillioene roose mondt,
Die my dees soete kusjens jont,
Kan ick met maet niet kussen.

Margriet. Houdt Vechthart lief! ay! houdt, houdt op,
Ick sien de brandt styght in de top
Van u verliefde sinnen:
Te veel te kussen dat is quaat,
En port ons, dat de neygingh gaet
Veer boven kuysche Minnen.
'k Weet Vechthert lief, 'k weet u gedacht,
En waer nae dat dit kussen tracht,
't Is om u lust te boeten:
Denckt vry dat nu noch nimmermeer,
Ghy schenden sult myn Maeghden eer,
Al sou 'k u derven moeten.

Vechthart. Wat praet, waer dat de eer gheschent?
O neen Me-vrouw, dat niet in prent,
't Waer d' eer noch meer verheven:
Soo ghy bejonstight myn gheluck,
Dat ick u Lentsche Roose pluck
Blijf ick u trouw myn leven.

Margriet. Als uwe lust dan waer versaet,
En voor my layder al te laet,
Soo sout ghy my verlaten:
En dan voor de ghenooten eer,
Niet trouwelijck och! lieven meer,
Maer gantsch af keerich haten.
De Jonghelingen al ghelijck,
't Sy arrem, middelmaet, of rijck
Die hebben sulcke sinnen,
Dat sy wel willen trouw aengaen
En met een Ioffer t' Echte staen
Als sy haer sinnen winnen.
Maer ist een geyle ritse Maeght,
Die 't soo vaeck toelaet als men 't vraeght,

Soo

Soo sal men van hun hooren:
Dees Iuffer het heel willich lee
Dat ick myn lust en wille dee
Wie weet wie 't dee te vooren?

Vechthart Voorwaer 't waer jammer en verdriet,
Of dit al dickmael waer gheschiet,
Dat al de jonghe knapen
Soo soude syn van wil en sin;
En draghen liefde noch oock min,
Dan alleen om 't by-slapen.

Margriet. En of sy 't schoon niet al en doen,
Soo vindtmen doch soo men'gh fatsoen,
Die daer alleen na trachten.

Vechthart Ick en straft niet daer zijnder veel,
Maer mijn hart is te vroom en eel
Om t' hebben die ghedachten.

Acht ghy myn liefd' en trouwe Min,
Soo slap en nietigh dat myn sin
Van u souw kunnen keeren:
Wanneer ick uyt u blye schoot
Door uwe soete jonst ghenoot
Mijn wil en myn begeeren.

Myn suycker lieve Engel ach!
Veel liever hadd' ick dat den dagh
My nummer mocht beschynen:
Of dat ick in de Molle aerd,
(Soo veel acht ick u schoonheyt waert)
Terstont hier mocht verdwijnen.

Soo ick dan nummer weder-keer,
Na dat ick hebb' u roem en eer,
En kuysheydt u benomen.

Margriet. O Vechthart lief myn troost die leeft,
De spiegel die men daer van heeft,
Doet ons wantrouwich schromen.

Vechthart De vromen vaeck gheschiet te kort,
Dat hy mistrout verstooten wort,
Om 't geen de snoo bedreven.

Margriet. Dat doet dat onder Vromen schijn,
Veel snoode Vrouwe-schenners zijn,
Mis bruyckend' 't heyligh leven.

Vechthart Seght, waer door ben ick dan gheacht,
Voor vroom, of voor een guyt verdacht?

Margriet. Voor vroom.

Vechthart Ay soo laet my dan pleghen
Myn herten wensch o myn Margriet!

Margriet. Die suyv're Eerbaerheydt ghebiedt

My, dat ick het houw teghen.
Doch myn Vechthardus om dat ghy
't Soo ernstelijck begeert van my,
Soo sal ick 't u vergunnen:
Vermits myn Son ghy 't waerdigh zijt,
En bidd' verwacht nu maer den tijd
Dat wy 't volbrenghen kunnen.
Bedeckt sonder te syn ghesien,
Op dat het voor de vreemde lien
Mach blyven gantsch verhoolen.

Vechthart
Kom gaen wy naer 't ligustrum-dack,
En plucken daer aen 't roosen rack,
De lusjens soet ghestoolen.

Margriet.
Al ree, te gang, myn eyghen lief!
Myn soetertjen, myn hartjens dief
Geeft my nu duysent kusjens?

Vechthart
Seer garen lief! myn schoon Goddin!
Nu ghy my troostet met u min,
En 't ghebruyck van u lusjens.

Binnen.

TWEEDE BEDRYF.

Eerste uytkomst.

Periosto, Vader van Roemer.

,, WAnneer met redens keur men 's Werreldts gangh gaet peylen/
,, Dan merckt men eerst te recht syn aengebooren feylen;
,, De schoonheydt/schat/en stam/ daer sich so sot op roemt
,, De nietigh trotse mensch; is dat hem eerst verdoemt;
,, En dient ons tot een last/ wy keuren 't een voor 't ander/
,, De wijsen syn ons sot/en sotten weder schrander:
,, Siend' zijn wy mollich blind/en hoorend' zijn wy doof:
,, De trouwe men mistrout/d' ontrouwe heeft geloof:
,, Wy brommen van ons luck/als ons de ramp komt vooren:
,, Wy sien het rechte padt en loopen willens v'rlooren.
,, In droef heydt syn wy bly/in blijdtschap gantsch bedroeft:
,, Den Rijcken krijght geschenck/ en neemt van die 't meest hoeft.
,, De deuchd' is groote schand'/de eer die leyt vertreden:
,, De mensch/de sotte mensch alleen loopt buyten reden;
,, Hy gaept na anders doen/ vergeet syn eygen plicht;

,,En

„ En star-ooght na de waen door zijn verdoolt gesicht.
Oms'weeft met op-mercks oogh/ ghy sult haer schendaet vinden/
In alles wat haer breyn/ sott'lijck gaet onderwinden.
Wie walght niet als hy siet haer kibbeligh gekijf;
Om hebb'-lust/ staets-genot/dat weynigh heeft om 't lijf?
Ach recht bedroefde eeuw! daer wy bedroeft in dwalen/
Wie souw u dwalingh gang grondkundich kunnen malen?
Niemandt van 't sterflijck volck/en is so wijs noch kloeck/
Die 't ons meer toonen kan als eyghen ondersoeck.
Ick ondersocht eenmael/na d' oorspronck des verkeertheyt/
En leyden selfs te werck het murch van mijn geleertheydt/
Maer naer langh ondersoeck bevondt ick dat het niet
Van door verdorven aert Natuurlijck meest gheschiet;
En als ick doen de grondt noch dieper gingh door-gronden/
Vondt ick dat yder een versuymloos is vol sonden:
Soo dat de Aerdtsche mensch/ my scheen maer enckel windt/
En minder noch als niet/dat hy soo yv'righ mindt.
Waer door ick niet alleen mijn sellefs en vermaeckte/
Maer als des Werrelds prael/en hoochste glory laeckte.
En dat ick 't niet en liet alleen'lijck om mijn Soon/
Het Hof ick laten souw om te gaen met der woon
In 't eensaem schuwe Wout/en mijn tijdt daer besteden
In aendacht/ tot Gods eer/ in vasten en gebeden:
Nu kan ick het niet doen/de sorghe van mijn kindt/
My afghesloofde Man in dese onlust bindt:
Hy is een ruwe gast/geen gelijck met de Vader;
Die Gode dient en vreest/en hy hoe langs hoe quader:
Ick weet niet waer 't aen schort? 't feylt aen d'opvoedingh niet/
Noch aen goet onderwijs/noch voorgang/noch oock yet
Dat hem van mijn natuur/soo seldsaem/ gaet verscheyden:
't En is de Moer oock niet/want die kon sulcx niet leyden:
Wie geeft men dan de schult? niemandt dan qua gewoont/
Die door de ommegang de domme jeucht toe troont.
Dit leert men in het Hof; School-vrouwe van de sonden/
Al watter teghen God/en sijn wil wordt gevonden:
Voor eerst Godd'loos gevloeck/en twistigh achterklap/
Dobb'len/speulen/den dronck/tot Hoerery een trap/
Die brenght het vechten voort/ duwellen/moorderyen/
't Verderf van lijf en ziel/en and're duyv'leryen.
O Soon! hoe slady gae/mijn sorgh aen u besteet/
Die ick soo dwars bevind tot mijnder herten leet:
Geen eer u dwinghen kan/ noch godtvrucht u beteug'len/
Noch dwangh van straf korten/u gaylheyds dwase vleug'len:
Staegh roemt ghy sonder daet/ u swetsen heeft geen endt/
Ghy beeldt u wond'ren in/ en maeckt u soo bekent/
Dat sy door 't heele Hof/ u in de wand'ling noemen

Een

Een Roemer vol van Roem/maer meest van blauwe bloemen.
In 't twisten zijt ghy ree/ in 't vechten also graegh ;
Maer denckt in tydts eer 't schiet/ door 't bloedigh onderlaegh/
Als dat beurt ist te laet/dan helpter geen berouwen ;
Dan ist och ! och ! wat sant sal my nu ach behouwen ?
't Is u genoech geseydt soo ghy maer volcht mijn raedt/
't Sal u behouding syn/ u wel-vaert en u baet.
O Godt die 't al beheert ! geeft hem doch beter sinnen/
Laet hem syn qua aenwenst door goe gewoont verwinnen.

Valt op syn knien en leest syn Pater noster.

Tweede uytkomst.

Roemer, Lichthart, Koenraedt, Vader van Roemer, een stomme Edelman met Koenraet komende, Vechthart, Capiteyn van de Guarde met sijn Soldaten.

Roemer. Kom maer uyt jouw schelm/ ha eerloose guyt/
Ick jaeghje in een swingh de ziel ten lichaem uyt.
Verrader komt maer hier / ick sweerje soo te kerven/
Datje van d'eerste steeck/sieltooghende sult sterven.
Lichthart Hier ben ick Geck/en Nar/hier ben ick swetser nou/
Kom geefme hebje 't hart / (gelijck jy seght) een dou/
Groot-spreecker/bloode hondt/ wat wilje van my hebben ?
Wat hebb' ick jou verkort ?
Roemer. Dat voelje haest in jouw rebben.
Lichthart Waers' een rechschapen quant/jy sey my d'oorsaeck eerst/
Roemer. Jy bent een schende faem.
Lichthart Dat segh jy nu van veerst/
Maer komt wat nader ick salje dat haest doen liegen.
Roemer. Jy bloedt ? waer het een aer.
Lichthart En laetje niet bedrieghen/
Dat kostje paster op. *Treckt den Degen uyt.*
Roemer. Al ree man als je wilt. *Treckt oock.*
De Vader van Roemer staet schielijck op.
Periosta. Hout mijn Soon en bedaert/ay set u selfs in stilt/
Opt vechten komt geen goet/als alle ramp en rouwen.
Roemer. Laet Vader/laet me gaen/ 't is om mijn eers behouwen.
Periosta. Die eer die valt te duur/die door 't stael wordt ghekocht.
Roemer. Wijckt Vader aen een zijd 't is al ghenoch ghekrocht/
Ick moet hem of hy my/dees gladde klingh deur-booren.
Periosta. Ach Soon en doet het niet/ ach ! ach ! jy bent verlooren.

Koenraet uytkomende. Wat rumoer hoor ick hier? Ja Roemer benje daer!
Ick hebje langh ghesocht en nu soo benje klaer/
Kom tsa teghen my eerst/de kerf-stock afgekurven/
Eerje tegens een aer/sout in duwellen durven;
Ick ben d'outs daer 's u pandt.
Toont hem de handtschoen, en treckt van leer.
Lichthart Eerst ons ghevecht gedaen/
En doet dan soo se meugt ick ben de naest daer aen.
Koenraet Wat segje van de naest? Hy heeft my eerst doen dagen.
Roemer. Kom bey maer aen/staa vast/ ick vreef' doch voor geen slagen.
Lichthart Twee op een mach niet gaen/ ay laet de voortocht mijn!
Koenraet Dat doen ick nemmermeer/ick sal de eerste zijn:
Verweerd u. Lichth. Niet alsoo.
Roemer. Siet bey die bloode guylen/
Hoe datse om een gangh soo kibbelen en druylen.
Periosta. Och Soon u Vader hoort/en staeckt doch dit gevecht/
Dat sonder moordt of bloedt/niet en kan sijn geslecht.

Vechthart uytkomende seght.

Daer staet den hontskop pal/de eerdief/snoo verrader/
Wat gevecht heeft hy hier? voor my is hy noch nader/
Hier Roemer dat hoort my/ ghy logenaer dees klingh/
Wel eer een snoo Quoljon in sijn verwaentheydt vingh:
Ick wil u valsche hart/u uyt het lijf noch rucken/
En duysentmaal mijn swaert/daar deur en deur noch drucken.
Sijt op u hoe. Treckt sijn deghen.
Koenraet Hola Vechthart 't is mijn beurt.
Lichthart 't En is niet soo/ ick bent/die hy eerst heeft gekeurt.
Periosta. 't Is best dat ick hael de Capiteyn van de Guarde.
Roemer. Ghy Juffer schender snoot kom/komt vry met u darde/
Alleen zijt ghy te bloo/ghy Vechthart sonder daet/
Dan zijt g' een Rodemondt wanneer men u by-staet:
Ick acht u niet een stroo komt alle dry te samen.
Vechthart Hier ben ick reed alleen voor hulp souw ick my schamen:
Verweerdu benj' een Man. Schiet toe en word van d'ander gehouden.
Lichthtrt Vechthart dat lijd' ick niet/
Of liever eerst met my. Koenr. Noch ick/dus voor u siet/
't Duwel dat komt my toe. Vechth.. Ghy lieght het al te gader/
Hy heeft my uyt geeyscht/dien boos wicht/dien verrader.
Lichthart Ons oock. Konraet. Hout Vechthart rust/of anders ick en jy
Besoecken met het stael/wie van ons d' eerste zy.
Vechthart Ick ben te vreen/kom aen/laet ons de kans gaen wagen/
Ick meen ghy sult eer langh 't berouwen daer af dragen.
Koenraet Acht jy my soo geringh/neen woorden niet/maer daet/
Dat is een Man in 't veldt/die 't doet/ en weynich praet.

D Nu

Lichthart Nu is de bane ons/ past Roemer op u degen.

Roemer. Kom aen/ ick ben om u/noch niemandt niet verleghen.

Worden ghescheyden.

Vermaledijt gheslacht/ waerom steur j' ons gevecht?

Vechthart Om datse teghens hem geen reden heeft noch recht.
Kom looten wy wie eerst den aengangh sal beginnen
Van 't Duwel/ en wie 't beurt/ mach sien dat hy 't kan winnen;
Doch sonder yemants hulp.

Lichthart Voor my ick ben te vreen.

Koenraet. En ick alst wesen moet/en wil niet seggen neen.

Roemer. Werpt haestich suffe-luy/ de tijdt gaet my verdrieten/
Dat ick niet eerder mach u laffe bloedt vergieten.
Maer wat voor volck is dit? het is de Capiteyn
Van 't Hof/na dat ick sie/met sijn gevolgh en treyn.

Capiteyn. 't Sa mannen haest vertreckt het hof heeft my gheboden
V sulcx te doen doen/daer valt geen langhe nooden:
Wie dat onwilligh is ick in de Ysers slae;
Dus doet wat ick u segh/en yder een die gae.

Koenraet Heer Capiteyn 't gheschiet/hoe wel dat doch heel noode.

Capiteyn. Gaet/gaet Mesjeurs in vree en volght mijn ghebooden.

Sy steken haer degens op, doch dreygen Roemer met 't ghelaet, en gaen wech, als oock de Capiteyn met syn volck.

Periosta. Hadd' ick dit niet belet/nu waert ghy licht al doodt/
En ick ach! kinderloos/hoe roeckeloos en bloodt
Waeghdt ghy u leven kindt/dat om een haver strootjen/
Dan gaet het sus en soo daer hapert weer een kootjen/
Dan wiltmen met ghewelt eèn yder op het lijf/
En wie het vaeck eerst soeckt/die raeckt oock vaeck eerst stijf/
Hoe braef is dat men mach met een heel huyt gaen slapen.

Roemer. Hoe braef ist dat men sichs revengeert met de wapen.

Periosta. En als dan d' een/of d' aar/ blijft liggen in het zandt?

Roemer. Die heeft de wil ghehadt al leydt hy schoon vermandt.

Periosta. Maer als Iusticy daer gaet koppen om de wraecke?

Roemer. Die 't niet ontloopen kan/die dient daer voor te waecken.

Periosta. Dit recht en is noch niet/maer 't hooge recht hier naer?

Roemer. Tut/tut/wie denckt daer om/dat acht ick niet een hayr.

Periosta. Spreeckt Soon niet te Godloos/dit leven kan haest enden.

Roemer. Preeckt Vader dat een aer / ick gae my elders wenden.

Gaet wech.

Periosta. Och! wat ist my een kruys/ dat ick mijn Soon bevindt
Soo dol en Goddeloos/en in sijn sonden blindt.

Binnen.

Willighart knecht van Roemer eerst alleen uyt, daer nae Roemer oock.

Willigha. Ch hoe moeyelijck is ons broot-kost slavernye/
Wy zijn in staage angst/ en selden ons verblyen:
Gedurigh duurt ons dienst/'t is altijdt dit of dat/
Of soo wy niet en doen dan gaen wy after 't gat.
In huys ist altijdt wat/geeft dit/krijght dat met haesten/
Loopt hier/loopt daer/seght dat/roept die/hy is de naeste/
Gaet by Me-joncker die/en by Me-juffer daer/
Of volght my by de koets/of in 't jacht waer ick vaer.
's Nachts als men slaept en rust/dan wil Me-joncker drincken/
Of pissen / of yet aars/ dan moet ick gaen rinckincken
By 't doncker/by de Maen/en doen wat hy my seyt/
Somwijl ist brengme licht/of roept het aen de Meyt/
Mijn Heer dat is een geck/en maeckt veel gecke kuren;
Hy later geen in 't vat/of selden datse suren/
Des morgens als het daeght/dan leyt hy Moeder naeckt/
Dan ist stoock mutsert aen/ en eycken hout dat kraeckt/
Dan moet ick hem het lijf met warme doecken wrijven
Van boven tot beneen / en somwijlen oock stijven
Sijn/ jy weet wel/daer na de toonen aen zijn voet/
Sijn rugg'/en aars/en al/ met al sijn poppe goet/
Daer na zijn kleeren oock/ dan ist treckt aen mijn leersen;
Hout jongh jy treckt te stijf/wilt nu weerom wat eerzen/
Dan spoortmen niet te strack/en als hy is gereet/
So danst hy een galliard/en daer mee heenen treedt.
Noch/hout daer komt hy aen/hy souw my soo licht hooren/
Hoe vloyden hy my dan dees kop en bey mijn ooren.

Roemer. Willighart! Willigh. Wat belieft mijn Heer.

Roemer. Gaet tot Joffer Margriet/
Seght haer dat ick haer wensch/ veel vreuchden/ geen verdriet/
En dat soo 't haer belieft/ick garen met haer kouten
Dees na-middagh in 't koel/of wil sy het op-souten
Tot op een ander mael/ dat zy 't my weeten laat /
Gaet wacker heen en weer/ick wacht u hier op straat.

Willicha. Ick sal 't doen Heer.

Roemer. Wat ben ick Roemer rijck en luckigh/
Het gaet my al naer wensch/daer is voor my niet druckigh/
Ick doe al wat ick wil/ en wat ick wensch ick krijght/
Oock wat mijn hartjen lust/ en waer mijn ziel na nijght.
Ist dat mijn jeught my streckt/ naer 't botten van mijn minne/

 Ick

Ick hoef geen Ioffre gunst met bidden te gewinnen :
Die schoonste schoon Margriet/ de pronck-parl van ons landt
Die hebb' ick na mijn wensch volkomen op mijn handt/
Die schoone die uyt munt in 't geen men acht voor schoonheydt/
Niet alleen hier maer waer datmen haer oock ten toon leyt/
Die schoone die by elck is voor de schoonst gheacht/
En met de grootste pronck in af-komst van gheslacht.
Die schoone die verciert is met veel goede gaven/
En om wiens minne gunst men d' Hoffelijckst siet draven
Met meenight voor haer deur. Die schoone die verheught
Door 't sedighe gelaat/ de adelijcke jeught/
Ter plaetsen daer zy is. Die schoone die my jonde
Dat ick my roemen mach te hebben haer ontbonden
De Maeghdelijcke bant. En dat ick alle dach/
Wanneer het my gevalt ter stuyck by komen mach.
En dat hier door/om dat ick haer alleen hebb' slechtlijck
Belofte toeghesept van haer te trouwen echt'lijck/
Dat sonder zy te voor de grondt mijns harten wist/
En alleen door den eedt die ick s'woer/heeft gegist
Dat mijn hart alsoo was/gelijck mijn woorden waren;
Daer meenigh maeghd door is/ vaeck qualijck mee ghevaren :
Daer ick met valsche schijn/mijn trouw aen hadd' belooft/
Hun latende daer na als d'eer hun was ontrooft.
Maer tot noch toe ben ick ghebleven gantsch volstandigh
In liefde tot Margriet :'t sy dat ick was uyt landigh/
Of selver hier in't Hof. Tot haer soo streckt mijn sin/
Dat ick niet liever dan alleen by haer en bin :
Ja soo seer dat ick niet nalaten kan te s'werven
Ghestadigh voor haer deur op hoope van te werven
Het lodderlijck gegluer haer lieffelijcks ghesicht/
't Welck in dees jonghe borst/eerst heeft den brandt ghesticht/
En soo ick my dit schaem te plegen alle dagen /
Ick send mijn dienaer dan by haer en doe haer vraghen ;
Ghelijck ick hebb' ghedaen/ wanneer het haer belieft
Dat zy my met een praet/ of ander gunst gerieft/
Nu 't wordt vast laet/ mijn jongh vertoeft te komen/
Ick mach gaen 't is geen rop/hier langh te blyven dromen.

Vierde

Juffer Margrieten Vader in Priesters kleedingh daer hy de Priester toe gekoft heeft hoort haer biechte onbekent, daer na in sijn gewoonlijcke kleedinge t' huys synde, bestraft haer van haer ongebonden en wulps leven.

Juffer Margriet, haer Staet-dochters, de Priester, eyndelyck haer Vader.

Margarit. Fijtjen gaat haalt mijn Paternoster en Mesael/
Met mijn Sluyer of Cresp/ en 't ander altemael;
Gaet ras ick verwachtje! Claertjen ick gae te kercken/
Wilt onderwijl aen 't goet/ met vlijt en sinnen wercken.
Claertj. Ick sal het doen Me-vrou. Gaet binnen.
Fytjen. Hier ist Me-vrou by een. Margr. Seer wel kom gaet met my.
Fytjen. Ick sal Joffer gaet heen. Sy gaen in.

Juffer Margriet komt by de Priester (of haer Vader vermomt) die achter een gordijn zit. Sy knielt voor hem neer en zeydt.

Ick arme sondigh mensch/ bekenne/ en belye
De sonde/ die mijn ziel bevechten/ en bestrye:
Ach Heer! ach! ick beken/ met zuchten/ en getraen
De sonde; waer me ick mijn Schepper heb misdaen.
Mijn Heer; ick bid dat u gelieft mijn biecht te hooren/
Ey bidt voor my aen Godt; dat gramschap noch Godts tooren
In sijn verbolgentheydt/ my drucken niet te seer.
Biechr-V. Kom dochter/ kom mijn kindt/ en knielt ootmoedigh neer:
Belijd voor uwen Godt/ en my Gods dienaer mede/
In welcke sonden ghy u plicht hebt overtrede.
Margarit. Ick moet bekennen/ ach! hoe wel ick qualijck kan/
Dat ick mijn trouw verlooft heb aen een Edelman/
Die my van die tijdt af/ tot min heeft aengedreven/
Soo dat ick hem (op me!) mijn maeghdom heb gegeven.
Biecht-V. Wel/ dochter/ segh my voorts hoe dat dit is ghesciet/
Wast met u Vaders wil? Margr. Neen Heer.
Biecht-V. Weet hy 't dan niet?
Margriet. Ach neen/ waer over ick my op het hoochst beklaege.
Biecht-V. Ghy/ Dochter/ hebt u hier seer qualijck in ghedrage/
Ghy hebt u lelijck hier vergrepen tegens Godt/

 Licht-

Lichtvaerdich overtreen syn heylighe ghebodt.
Want Godt ghebiedt men moet hier in syn Ouders kennen.
Doch/ Dochter/soo der in u hert meer sonden bennen
Ontdeckse. Margr. Daer is niet/ mijn Heer/dat my bes waert/
Al wat ick heb misdaen is al gheopenbaert.

Biecht-V. Tot sonds versoening offert Gode u ghebede/
Sijn grati sy met u/en gaet hier me in vrede.

Margriet gaet na huys.

Margriet. Kom Fijtjen gaenwe t'huys/my dunckt het wordt heel spade.
Fytjen. 't En is maer vyf Me-vrou. Margr. Dan en macht niet schaden.
Gaen 't Thoonneel wat om.
Klopt aen de achter poort dat Vader niet en hoort.
Fytjen. Waer is Claertjen ick klop en niemant komter voort?
Margriet. Klop hart / waer is het Volck/ick loof niet datse slapen?
Of achter in den Hof/aen 't Juffere rack vergapen.
Fytjen. Daer komt yemandt soo 'k sie/ 't is u Vader Me-vrou/
Margriet. Wat jaeght den ouden Man in 't koele avonts-douw.
Vad.v.M. Wel dochter sydy daer/ hebt ghy u gaen vermeyen?
Margriet. Neen Vader upt den dienst/die is nu eerst gescheyen/
Daer kom ick soo van daen. Vader. Dats wel gedaen mijn kint/
Siet datje soo volhert gelijck ghy nu begint.
Gaet Fytjen ghy in huys/wy sullen hier wat kouten.
Fytjen. Ick gae Heer. Vader. Mijn dochter ick moet my verstouten
Als Vader toe behoort/die sorgh draeght voor sijn kinders/
Te seggen u het geen/dat my dunckt van veel hinders;
Dat is dat ick vermerck dat ghy soo vryelijck praet
Met een soo lichte quant als ick opt sach op straet/
Of in het Hof/vol drogh/ meenedich en waulaten/
Die meenigh Edel maeghd heeft van haer eer gaen praten/
En dan noch met haer spot/wacht u voor sulcken quant/
Hoe wel ick hoor ghy hem verheven hebt tot Sant
Van uwe wulpse Min/siet toe dat sulcx ten ooren
Van my doch niet en komt/ick sou 't niet kunnen hooren.
Ick liet u van my gaen/niet als een kindt maer vreemt/
Dus siet toe watse doet/en wie oock datje neemt/
Keurt niemandt sonder my/ laet my maer zijn de rader/
Ick ben de naest/en sorgh voor u als een trouw Vader.
Ick hoor dat Roemer heeft van u beloft en trouw/
Dat ick in geenderwijs mijn leven toestaen souw.
Foy Margariet wat's dat? sout ghy u soo vergeten/
Soo wensch ick dat de doodt u van jongs hadd' verbeten.
Met Roemer/Roemer/ O/ ick sach u liever doodt/
Soo was ick upt de sorgh/en ghy oock upt de noot.
Margriet. Mijn Vader hebb' ick opt 't geen dat de dochters plicht//is
In 't minst over getreen/ of waant ghy dat soo licht//is

De

De neyging mijns Natuur/dat yemandt 't sy wie 't zy
Ontrooven sal mijn eer met een ghevepnsd' ghevryp?
Neen Vader denckt dat niet/u dochter is te eerlijck/
Want soo 't soo waer denckt vry dat sy niet souw begeerlijck
Sijn om te volghen na / 't geen ghy aen my ghebiedt/
Dus acht geen klappers tongh/sy sijn te looven niet.

Vader. O vrye ommegangh gebruyckt met jonge knapen
Doet seggen hun/ghy hebt/by dees of die gheslapen:
Dan seghtmen 't Roemer is of een Vechthardus weer/
Maer speeltme niet dien treck/of ick weet oock een keer/
Ick weet voorseecker dat de Dochters hebben sinnen/
Dat sy soo keurigh zijn als Jonghmans in het Minnen.

Margriet. Hoe waent ghy Vader noch ick liefde hebb' geset/
En wispelturigh wil van d'een op d'ander bedt:
Of dat ick d'eerbaerheydt in 't minst hebb' overtreden/
Of dat ick sonder raedt van u mijn wil besteden
In d' Echt / met yemandt ach! vertrouwt ghy my sulcx toe
Daer ick mijn leven niet sonder u weet yets doe.
Mistrout ghy my dan noch/ ach! Vader laet my hoeden
Van yemandt van u huys om schuwen quaet vermoeden. Sy weent.

Vader. Ghy weent wel dochter ja/soo doet de Cocodril
Wanneer hy menschen vanght of yemandt heeft te wil.
Kom gaen wy nu in huys/en erkant wel mijn reden/
Soo ghy dat grondich doet/ dan ben ick wel te vreden.

VYFDE HANDELING.

De knecht van Roemer, Roemer, Claertjen.

Knecht. Yn Heer ick hebb' gheweest by Juffer Margariet/
En vraeghde uyt u naem oft te pas quam of niet
Dat ghy in d' avondt-stondt/ met haer mocht deviseeren;
Sy excuseerden haer door 't versoeck van ander Heeren/
Hoewel ick niemandt sach als Vechthart soo 't my docht/
Die weeck doen hy my sach/en hiel hem of hy socht
Yets achter 't linde-laen; daer de Liguster-haghen
De kennis sijns persoons my uyt 't ghesicht ging dragen.
Sy sach wel dat ick keeck soo yverigh na hem toe/
Daerom sloot sy de deur: ick lachten om 't ghedoe
Dat sy verlegen was/ ick sach haer voorts in 't aensicht
En sach sy was soo bleeck ghelijck het bleecke Maenlicht:
Ick nam mijn af-schept voort/ en dacht die Joncker soeckt
Geen Roosjens in 't prieel/maer Juffer wel gedoeckt:

Roemer. Wat segje daer jy guyt mijn Juffer sal 't wel laten.

Knecht. Nochtans sach ick haer eerst door een spleet vriend'lijck praten.

Wast

Roemer. Waſt Vechthart dieje ſaeght?
Knecht. Ja 't Heer/ of 't was ſijn Geeſt.
Roemer. Wat voor antwoordt is dat? ſeght of hy 't is geweeſt.
Knecht. Ja 't Heer/ na ick het meen/ en vaſt oock ſouw ghelooven.
Roemer. Souw my die ſchelm en guyt ſoo van mijn Juffer rooven?
Neen dat en lijdt ick niet/ ick wil van ſtonden aen
Met een opſette moet hun beyde ſteuren gaen:
En wil dien roover 't hart gaen uyt ſijn lijve rijten;
En al ſijn inghewant gaen voor de honden ſmijten.
O deghen ſtaet my by/ kom doen wy d' Offerhandt/
Van dien vervloeckten drogh/ en eer vergeeten quant:
Kom gaen wy eer hy vliet/ ick wil hem gaen verraſſen/
En deſe handen beyd in ſijnen bloede waſſen.
Knecht. Mijn Heer hier komt haer Maeght.
Roemer. Waer iſſe? wat wilt ſy?
Claertjen Mijn Heer Me-vrouw u groet/ en wenſcht u aen haer zy;
Dees Brief die ſendtſe u/ wilt d' Inhout daer van leſen.
Roemer. Dat ſal ick doen ſchoon hart. *Hy kuſt den Brief, breecktſe op en leeſtſe.*
Knecht. Nu is hy weer geneſen/
Strax was hy dol en mal/ nu ghedwee als een ſchaep.
Roemer. Seght Me-vrouw 't ſal gheſchien/ ja eer dat ick noch ſlaep.
Claertje. Wel Heer. *gaet binnen.*
Roemer. Wat ſeyje flus/ dat 's ommers nu al logen.
Knecht. Mijn Heer het geen ick ſey/ dat ſach ick met mijn oogen.
Roemer. 't Gheſichte vaeck bedrieght/ ick g'loof Me-vrouwen brief;
Hoe ſouw ſy ſulcx doen/ neen ſy heeft my al te lief;
Ick acht nu geen geſegh/ laet Vechthart vry wat heng'len/
Hy vindt niet wat hy ſoeckt ſy laet hem ſo wat beng'len/
En geckt met hem als blijckt/ nu 't is genoech ick ga/
Gaet voor en ſiet na 't mael oft reed is/ ick volgh na.

DERDE BEDRYF.

Eerſte uytkomſt.

Margriet, Roemer, Vechthart, Lichthart ende Koenraed.

Margriet. MYn lief die ſy gegroet/ gegroet veel duyſend malen;
Mijn Son/ mijn eygen hart/ die in mijn ziel kan malen
Die Croon van Cupido/ met al ſijn Moeders ſtoet/
Roemer. Ghegroet ghy noch veel meer/ om d'eer die ghy my doet
En u vernedert om te komen my hier ſpreecken.
Margriet. Dat is oprechte Min/ en trouwe liefdens teecken.
Roemer. Mins teeckens ick gheloof/ maer geen geveynſde aert.
Margriet. Noyt trouwe liefdens min gheveynſtheydt heeft ghebaert.

Roemer. Dat noyt en is gheschiet/dat kan als nu gheschieden.
Margriet. Geveynsde liefd' of min/ en kan geen trouwe bieden.
Roemer. De trouw die wordt geboon/vaeck uyt ghevevnsde schijn.
Margriet. Daer sulcx gheschiet en kan geen liefd' noch min weer sijn.
Roemer. Geveynsde liefd/en min/en onder schijn van trouwe.
Margriet. Onmogelijck dat yemandt sich soo geveynst kan houwen.
Roemer. 't Geschiet nochtans/ elck weet hem wel te veynsen loos.
Margriet. De mensch in sulck geveyns is al te kranck en broos.
Roemer. De waerom is alleen dat hy het hout verholen.
Margriet. Gheen veynser hoe hy veynst/of sal in 't veynsen dolen.
Roemer. Soo seer niet/of hy brengt met veynsen hem te recht.
Margriet. Die geen veynsen en merckt/moet simpel sijn of slecht.
Roemer. 't Is quaet de gront des hert van een die veynst te mercken.
Margriet. Seer licht'lijck door sijn reen/of zijn geveynsde wercken.
Roemer. Soo merck ick dan te recht/ u veynserij in Min.
Margriet. Ghy beschuldight hier my daer ick ontschuldigh bin.
Roemer. Ick ben verseeckert dat ghy daer aen wat sijt schuldich.
Margriet. Indien ick schuldich was/ick leet u reen verduldich.
Roemer. Soo doet oock want/ick segg'/ick weet ghy schuldich zijt.
Margriet. Ach! Roemer lief/ay denckt doch sulcx tot geenigher tijdt.
Roemer. Soud' ick niet dencken 't geen ick weet dat openbaer is.
Margriet. Vertrouwt my toe mijn lief het geen ghy seght niet waer is.
Roemer. Het is maer al te waer mits ghy een ander mint.
Margriet. Noyt hebb'ick and're meer als Roemer u besint.
Roemer. Besindt en in den Hof gepluckt u snoeperyen.
Margriet. 't Ghesprek van u dat spruyt alleen uyt jalousye.
Roemer. Uyt jalousy vermits dat ghy de liefd' mis bruyckt/
En met een ander vaeck 't ghenot uws lusten sluyckt.
Margriet. 'k Sweer dat noyt yemant meer/ als ghy dees leden raeckte.
Roemer. Doen heden in u hof ghy u na lust vermaeckte/
En wat tusschen u boel/en u voort mocht gheschien.
Margriet. 't Sijn logens Roemer/of wijst my wie 't heeft gesien.
Roemer. Dat kan ick licht'lijck doen/mijn dienaer/en aers geene.
Margriet. Wanneer/wat tijt/wat stondt?
Roemer. Nu ten klocke dry verschenen.
Margriet. Hy lieght die stucke guyts/wat seyt hy dat hy sach?
Roemer. Dat achter uwe Haegh yemandt verborgen lagh.
Margriet. Het was den Hovenier verplantende ons roosen.
Roemer. Doen hy daer na wouw sien begont ghy root te bloosen;
Om dat hy melden souw u heymelijck bedrijf.
Margriet. Acht ghy ontrouw u Lief/u Maegd/u Boel/u Wijf?
Dat ghy waent yemandt meer gheniet dees teere leden
Als ghy/om wien ick eerstmael hebb' overtreden
De Maeghdelijcke staet. Ach Roemer lief! ach! ach!
Gelooft dat ick u lief/en soo ick sweeren mach?
Ick sweer/ick nimmermeer een meer als u bekende:

Of wilt ghy gantsch u liefd' en gonst nu van my wenden/
Nu ghy my hebt onteert. Ach Roemer/Roemer lief!
Moet ick u schelden dan als dat ghy zijt d' eer-dief
Van my door u gevley/ laet ghy dan u Margriete?

Roemer. Neen ick mijn Engel neen/soo veer ghy laet genieten
My dees aenstaende nacht/ het by sijn uwes persoon.

Margriet. Ghy weet wat dat my is van mijn vader verboon/
Waer door 't niet sijn en kan/dat ick voldoe u wille.

Roemer. Eer sal de Jalousy dees jonge borst niet stillen/
't En sy dat ick geniet mijn wil en mijn begeer.

Vechthart, Lichthart en Koenraet staen en luysteren achter de gordijn.

Margriet. Ick gaeft u willich/en 't geen ick mocht hebben meer/
Indien het eenichsins ach Roemer lief mocht wesen;
Ghelijck ick oock wel vaeck getoont hebb' u voor desen.

Roemer. Ach! lieffelijcke mondt ick bidd' vergunt het mijn.

Margriet. 't En kan ach Roemer lief! voor dit mael doch niet zijn.

Roemer. Het kan indien ghy wilt mijn wille komen nader.

Margriet. 'k En kan gelooft mijn lief door 't ontsach van mijn Vader/
Mits hy wil dat ick slaep op onse Somer woonst.

Roemer. Daer langs ick onbespiet best komen kan mijn schoonst/
Indien dat ghy alleen my dit maer wilt vergunnen.

Margriet. Hoe soud' ick 't u mijn lief/ noch meer ontsegghen kunnen:
Maer hoe komt ghy by my? ontsiet ghy niet 't gevaer
Van 't schuym geboeft dat sich meest al onthouden daer.

Roemer. 't Gevaer is niet soo groot of wil my daer in stellen
Willich tot uwen dienst. Margar. 't Souw my te hevich quellen
Indien u yets misquam/en dat om mijn geschach.

Roemer. Ick kom by u/daer mach van komen wat het mach.

Margriet. Soo doet mijn lieve lief/maer wacht u voor de boeven.

Roemer. Soo yemandt my aenrandt sal mijn vermogen proeven.

Margriet. Veel honden seytmen is der armen hasen doodt.

Roemer. 't Sy veel of weynich lief/ick hebb' daer van geen noot.

Margriet. De Son al onder is/ 't is tijdt lief dat wy scheyden.

Roemer. Soo 't u gelieft mijn lief/ick sal u t' huys wel leyden.

Margriet. Om opspraeck van het volck/ist beter dat men 't laet.

Roemer. Tot wat uur kom ick best? Margr. Als de klock weynich slaat.
Ick wensch u welvaert dan met dese lieve kusjens.

Roemer. En ick verwacht den tijdt om 't gebruyck van mijn lusjens:
Vaert wel mijn waerde lief.

Margriet. Vaert wel mijn Roemer Heer/
Vermits my d' avont dwinght dat ick nae huys waerts keer.

Gaen elck haers weeghs.
d' Ander komen uyt.

Vechthart O valsche Margariet/foey uwe gayle minnen/
Wie docht dat sulcken schoont/so Hoers souw sijn van binnen:

Wie

Wie docht dat sulck een struyck/haer soo verwerpen souw/
Wie docht/ en hadd't gedocht/ick ben versekert nouw
Dat sy in Boelschap leeft/met Roemer vol van Roemen:
Met een trouwloose geck/die over al gaet noemen
Wat Juffers dat hy heeft soo meenighmaels gesoent/
En op wat leest dat die/en die/moet sijn geschoent.
Vaert vrylijck met hem voort/ Margriet ghy sult 't beleven
Dat hy u als een aer/sal spottelijck begeven/
Soo ick hem eerder niet met dese klingh deurstoot.

Lichthart. Ick wou dat ick hem hadd'/ick meen hy waer haest doodt/
En eer hy dese nacht sijn byslaep souw genieten.

Koenraet Ick passer wislijck op/al souwt mijn Vaer verdrietẽ.

Vechthart Voort mannen wy sijn al met Roemer in krakeel/
Een yeder voor het sijn/kom laet ons in 't geheel
Dees questy met ons dry besweeren en uytvoeren/
Wie dat hem d'eerste vindt die mach zijn handen roeren.
Wat segjer op? Lichth. Ick ben te vreen. Koenr. En ick soo mee.

Vechthart Kom voeght u aen mijn sy/een yder op zijn stee.
En sweeren wy sijn doodt/op onse gladde swaerden/
Dat die hem d'eerst ontmoet/hem helpen sal ter aerden.

Sy trecken de degens uyt leggen die kruyslings over den ander en sweeren daer op.

Soo ick het niet en doe soo blijf ick duyvels slaaf.

Lichthart Ick van gelijck. Koenr. En ick soo 'k mis mijn ziel tot gaef.

Steecken de degens op en gaen Binnen.

Tweede uytkomst.

Roemer, Willichart, Margriet, Vechthart, de Wacht.

Roemer. Ick gae hier ergens heen/daer ick een wijl sal blijven/
By eenige vrunden/die t'saem een korts wijl drijven:
Blijft ghy op geene hoeck soo langh/en my verwacht.

Willigha. Wel Heer het sal geschien/of 't most dat ick met kracht
Van yemandt wierdt gejaeght dat ick doch niet en hoope.

Roemer. Soo het te langh duyrden/ moogje na huys vry loopen/
Eerder swarigheydt viel/van geboefte/ wie weet.

Willich. Ja Heer 't is haer dickmaels te doen om gelt of kleet.

Roemer. Soo je t'huys gaet/weest stil/sonder rumoer te maecken/
Op dat mijn Vader/daer van niet en mocht ontwaecken.

Willicha. Ick sal 't aerdich doen Heer/laet het maer op my staen.

Roemer. Soo jouw yemandt wou aenranden op 't straat in 't gaen/
En yets vragen/seght niet/maer gaet deur sonder spreecken/
Ghy kent de loopers/en de Edelluy haer streecken.

Willich. Als ick doe Heer.

Roemer. Wel paster op ick gae dan heen.

Willich. Benje maer wech mijn Heer/ick ty oock haest op de been.

Margriet. Wie daer dus laet? Roem. Ick lief.
Margriet. Wie syt ghy? Roem. O lief Roemer.
Margriet. Syt ghy 't mijn lief/mijn hart/ach waerder naem en noemer/
My niemandt niet die ick soo hartelijck bemin.
Roemer. Noch ick geen waerder Vrouw/als u die ick besin.
Margriet. Vertoeft mijn lief ick kom om u hart in te laten/
Soo moghen wy na wensch/ in vryheyt t'samen praeten:
Welkom mijn lief. Roem. En ghy gegroet mijn waertste hert. Binn.
Willicha. Wat sien ick gints aenkomen soo bruyn en so swert/
Isset oock geboeft/neen/my dunckt het lijckt een Joncker/
Met een degen op 't zy/ na dat ick sie in 't doncker/
Hy komt vast op my aen/ick wijck hier in een stoep/
En sie wie dat het is een Wael/een Drent/of Poep/
Neen 't is een Joncker by-gort/ick hoor het aen zijn kleeren/
Wat of hy soeckt/daer blijft hy staen en schijnt te keeren:
Hy soeckt zijn Matressen deur/isse dit/of dat?
Hy komt weer om/ waer nu? hy is op 't onrechte pat/
Daer gaet hy weer heenen/wat voor volck komt daer ginder?
Sijn 't wel mannen? O neen/ na my dunckt sijn 't kinder/
Die sijn soo laet niet op. Ratelw. Een soo het die klock/ een.
Willigha. 't Is de wacht na ick hoor/adu ick gae nu heen/
't Is langh ghenoch gewacht/mijn Heer verwacht de morgen.
Wie loopt my hier op 't lijf? Vechth. Ick vrund en wilt niet sorgen.
Willich. Waer van daen?
Vechthart Gaet jouw's weegs/en vraegt dat jouws gelijck.
Willich. Dus bars en forts vrient? laetje dienen binje rijck.
Vechthart Gaet sonder veel praeten/ wilje geen slagen krijgen.
Willich. 't Is best dat ick gae/ dese Vent begint te drijgen. Binnen.
Vechthart Ick wil gaen kloppen aen/en sien of ick voor hem
By haer mocht komen / en veranderen mijn stem. Hy gaet en klopt.
Roemer. Wie klopt daer dus laet? Vechth. Ick lief doet vry'lijck open.
Roemer in 't venster.
Roemer. Gaet t' huys en slaept het uyt/of wilt aen de galgh loopen.
Vechthart Dat 's geen vrouwe stem/ gewis het Roemer is/
Doet open quant/doet op/of ick doe open wis.
Roemer. Wie syt ghy die so bars/ by nacht durft commandeeren?
Vechthart Een Eelman die u souw wel garen wat af-smeeren.
Roemer. Een Eelman/ ja een guyt die hier maeckt sulck remoer.
Vechthart Ick segh dat j' opent/of ick loop de deur in de vloer.
Roemer. Ick segg' schelm vertreckt/of 'k sal my van u wreecken.
Vechthart Noyt schelm ick was/maer 't is een schelm die ick hoor spreecken.
Roemer. Ick segh u noch eenmael/vertreckt of seght u naem.
Vechthart Mijn naem Vechthardus is/met eerelijcke faem.
Roemer. Ghy zijt de slimste drogh die oyt de aerd' betrede.

Dat

Vechthart Dat lieghdy schelm/dat zijt ghy in u doen/en seden/
En sydy sulcken man/komt hier maer buyten deur.
Roemer. En of ick wil of niet/dat staet noch in mijn keur.
Vechthart Waert ghy geen guyl/geen bloedt/jy souwse kort beraden.
Roemer. Gaet kakelaer en slaept maeckt morgen hier bravaden.
Vechthart Dat sweer ick sal ick doen/soo ghy my maer verwacht.
Roemer. Daer ben ick me te vreen/maer nu ist doncker nacht/
Vechthart Waer sal ick u alst daeght dan hier ontrent gaen vinden.
Roemer. Daer ginder aen de beeck/by de volwasse linden. (schoen.
Vechthart Daer is mijn wapen-pant/siet dat je 't niet vergeet. Geeft d'hand-
Roemer. En daer is oock de mijn/hout u maer slechts gereet. Geeft oock.
Vechthart Nu dan ick gae na huys en sal vroegh morgens komen/
Siet dat jy niet te langh blijft in u uchten dromen.

Derde uytkomst.

Roemer, Vechthart.

Roemer. Het daegraet in 't Oosten/ het licht schijnt over al/
Hoe weynich weet de liefste wat my vervaren sal:
En 't geen dat tusschen my en Vechthart is gheschapen;
Vermits de soete Nymph' lagh in haer uchtend slapen/
En nergens of en weet/ dat my die guyt Vechthart/
Tot dees ghesworen kamp/baldadigh heeft ghetart/
Tot dese kamp waer in ick hem hoop te vernielen/
En met dit snydend' swaert sijn lichaem te ontsielen:
Hy kent noch Roemer niet/hy weet niet wie ick ben/
Maer voor de middach Son/ sweer ick dat hy my ken/
Voor kloecker/als ick nu geloof hy my gaet achten.
Sou hy de lievaert sijn die by u souw vernachten/
Mijn waerde lief Margriet? wat neen ick 't niet geloof/
Ick ben u lief alleen/ en 't puyckjen oock te Hoof:
Een die het waerdich is/ ja die my selfs durft roemen
Ghedaen te hebben 't geen hy noyt heeft hooren noemen.
Nu wel hier is de Lind' waer aen hy heeft versocht/
Dat ons verschil/ dus vroegh/ten eynd' sou sijn gebrocht:
En hem en sie ick niet/ick wil hier wat vertoeven/
Op hoop dat ick mijn macht mach by de sijne proeven/
En setten my hier neer/doch sien ick eerst eens om/
Of hy van heynd of gintsch/hier nergens niet en kom:
Daer komt hy 'k sie hem gints rontom in 't stale wapen/
Doch sonder eenich hulp van dienaers of Schilt-knapen/
Sta stil Vechthart/ sta stil/en hoort 't geen dat ick spreeck.
Vechthart Geen woorden meer/ 't is tijdt dat ick mijn leet nu wreeck.
Roemer. Waerom 't gevecht geschiet dient yeder eerst te sweeren.
Vechthart Dat deed' ick flus/ nu t' sa Roemer wilt u verweeren.
Roemer. 't Is niet uyt schrick noch vreef' dat ick te rugge wijck/
Maer om dat my van u geschiet groot ongelijck.

Vechthart Noyt onghelijck ick dee/ u in 't minſt nae mijn oordeel.
Roemer. Ghy doet/ vermits dat ghy nu vechten wilt met voordeel/
En hebt u wapens aen daer ick nauw ben gekleet.
Vechthart Dat ick u ſoo verwon/ 't waer my van herten leet/
Ick legh die willigh af ſoo ghy wat wilt vertrecken/
Hoewel het weynich u tot voordeel doch ſal ſtrecken:
Daer leyt het Harnas nu/ de ringkraeg en de helm/
Noch ſal ick lijden doen u dat ghy zijt een ſchelm.
t' Sa elck verweert ſijn ſaeck kloeckmoedich met den degen.
Roemer. Alree man ben je reed/ men is hier niet verlegen. 't Gevecht gaet aen.
Vechthart Daer quant datſer een/ ſegg' op hoe gevoel je nouw/
Iſt ernſt ſeght of niet? hou daer dan noch een douw.
Roemer. Ay my ick ben gequetſt/ doch ſal mijn ſchae verhalen.
Vechthart 'k Sweer dat ick u dien treck wel dubbelt ſal betalen.
Roemer. Gemiſt iſt voor dit mael. Veehth. Ick worſtel dan met dy/
Kent dat u ſaeck is vals. Roemer. Ick nimmer ſulcx bely.
Vechthart Dats dan u koppigh loon u tot de doodt te helpen.
Roemer. Ay my verrader ach! het bloet komt overſtelpen
Het flauw benauwde hert/ ay my! ick ſterf/ ick ſterf/
Sonder dat ick adu ach! van mijn lief verwerf.
Vechthart Licht daer ghy ſnoode guyt/ hier is u recht gebleecken.
Roemer. Mijn ſaeck rechtvaerdich was en God mijn leet ſal wreecken.
Vechthart 't Vertrecken dient my beſt/ en doe het harnas aen/
Hier ergens achter weeghs/ eer yemant hier komt gaen
Verby/ men dencken ſou alſt is/ dat ick 't hadd' bedreven/
Doch ſal hem eer ick gae volkoom de reſte geven.
Roemer. Ay my! iſt niet genoech dat ghy my hebt ghemoort/
Dat ghy mijn ſtervend' rif noch deur/ en weer deur boort?
Hoe weynich weet mijn lief waer dat ick ſal vervaren?
En als ghy 't weten ſult/ wat ſal 't u droef heyt baren/
Dat ghy u Roemer ſult genieten nu niet meer;
Die u benomen heeft u kuyſ heydt en u eer.
O Godt vergeeft mijn Sond'/ mijn ſtraf die was rechtvaerdich/
Ick ben voor mijn moet-wil wel duyſendmael meer waerdich:
Nu vind ick waer de ſpreuck/ dat 't luck is ebb' en vloet/
En dat het loopt op 't eynd' Wie quaet doet, quaet ontmoet.
Och Vader! u vermaen/ die word ick oock in dachtich/
Ghy raden my tot Godt/ die goedigh is/ en machtich:
Ick ſloech het in de windt/ maer laey! nu te laet/
Vind' ick het ſiel verſuym/ van u gewenſte raedt.
Adu Margriet adu/ in eeuwicheydt wy ſcheyden.
Adu Vader adu/ ick kan niet langer beyden. Sterft.

Vierde uytkomſte.

Vechthart, Margriet.

Vechthart Ick wil nu na de woonſt/ van mijn Margriete gaen/

En ſien

Voor haer deur. En sien hoe 't haer bevalt/wanneer zy 't sal verstaen/
Margriet mijn lief ontwaeckt/ontwaeckt mijn uytverkoozen/
Ontwaeckt mijn tweede ziel/ wilt u Vechthardus hoozen/
Margriet mijn lief/ Margriet/en kent ghy niet mijn stem/
Ontsluyt u venster/en ghy sult hier vinden/ hem/
Die ghy bescheyden hebt/by u mijn lief te komen.

Margriet. Voor lief ken ick u oock. Vechth. Mijn lief zijt ghy aen 't dromen.

Margriet. Neen lief wat is u wil? Vechth. Dat ghy de poort ontsluyt.
Of siet ten minsten eens om my te venster uyt.
Waren 't al mijn vrunden/die nu sijn mijn vyanden/
Ick voerden u mijn troost met my uyt dese landen;
Ick voerden u mijn lief wech eer het yemandt wist/
Noch weten souw voor dat ghy al langh waert gemist.

Margriet. Waer wout ghy my voeren stout Ruyter wel gemoet?

Vechthart Onder de Linde groen/mijn troost mijn waerste goet;
Onder de Linde groen/daer ghy eerst sout te recht
Verstaen mijn trouwe min. Margr. Vergeefs ghy sulx al secht/
Vermidts ick in den arm van mijns lief legh met eerwaerdicheyt.

Vechthart ' Ha snoo geveynsde vrouw/nu merck ick u lichtvaerdicheyt:
Ghy waent hem in u arm/maer neen het is niet waer/
Gaet onder geene Linde verslagen leydt hy daer/
Foy u Margriet! foy du dubbel valsche Vrouwe!
Onwaerdich zijt ghy nu u Roemers vaste trouwe/
Hy sterft om uwent wil/en ghy hebt met bedroch
Hem en oock my verleyt en anderen doet noch:
Ghy hebt my trouw en min/en Roemer oock ges woozen/
Ghy seyt ick was u hert/en Roemer was verkoozen:
Ghy seyt dat ick alleen/u trouw besitten souw/
En hadt aen Roemer al/ghes woozen echt en trouw.
Ghy seydt dat ick alleen u Maegden-roos sou plucken/
En Roemer hadse wech/de bandt die was al stucken.
Trouwloose dits de vrucht van u meyneedigh spel.
Dat Roemer is gedoodt en wandelt na de Hel:
Ach! dat ick eerder niet mijn gramschap kost inbinden/
Voor dat sijn bobbelend' bloedt bespatten most de Linde.
Och Roemer ghy zijt heen/en Margariet blijft hier:
Die trouweloose Vrouw/jae eerder Tyger dier:
Nu/ nu bevind ick 't waer/ en sal 't oock staende houwen/
Datter niet lichter keert dan sinnen van Joffrouwen/
En sal geen meer geloof geven aen eenich maeght/
Die om eens anders gunst/maer wulpse liefde draeght.

Margriet. Seght is mijn lief dan doodt?

Vechthart Ja doodt en anders niet/
Dat is om uwent wil/gelijck ick segh geschiet.
Vaert Juffer na verdienst/om u soo moet ick swerven/
Om u/oock hachlijck ick/moet schandelijcke sterven.

Binnen.

VIER-

VIERDE BEDRYF.

Eerste uytkomste.

Margriet met haer nacht-mantel gaet na de Linde.

Legdy hier verslagen versmoort al in u bloet/
Dat heeft ghedaen u roemen en u hooghe moet:
Of legdy hier verslagen die my plach te troosten/
Mijn lief/ mijn soete lief/dat dee een van de snoodsten/
De snoodste van het Hof/O snoode moorders hert/
Dat ghy my arme Vrouw brenght in soo groote smert.
Nu is mijn hoope uyt/mijn troost die leydt verslagen/
Die laet my lyder na/veel droef beweende daghen.
O Roemer hier licht ghy/ en ick/die droevich sucht/
Sie uwe wonden aen/ met sinnen heel beducht:
Die waent dat hem 't geluck staegh luckich sal geleyen/
Wort door een ongheval/schielijck daer van ghescheyen;
Noyt wast gheluck soo groot of baerden ongheluck/
't Geen ick/ bedroefde Maeght/ nu selfs vind' in dit stuck:
Ick waende my 't geluck op 't alderhooghst liep mede/
Om dat ick werdt bemindt en vyerich aen gebeden/
Van die/ die 't herte heeft volkomen in sijn macht/
Maer 't schijnt mijn volle vreucht/wordt nu van druck verkracht.
Vermits mijn tweede ziel soo deerlijck leyt verslagen
In 't soetste van sijn tijd / in 't groenste van zijn dagen/
Ach! gae ick weder t' huys/en sie of yemandt daer
Is/ die my dese doodt mach setten in de baer/
Op dat hy in een tomb geleyt mach worden prachtich.
Ha lief als ick u beeld/noch eens maer wordt gedachtich/
Soo dunckt my dat ick noch u wesen voor my sie/
En u uyt grond mijns harts mijn jonste noch aenbie:
Hoe vrund'lijck hebb' ick vaeck mijn hert-Heer hooren spreken/
Verselt met een gevley/ en soete minne-treken;
Met boerten en gestreel s'wom 't hart in liefd'/ en lust/
Hoe dickmaels heeft zijn mondt/dees lippen wel gekust:
Ay wat ghenoot ick niet voor lusten/vreuchd/en weelde/
Niet denckend' dat het gayl alsulcke droef heydt teelde.
Hier is mijn Vaders poort/ick klop stoutmoedich an/
Ach! isser niemandt in Graef ofte Edelman/
Die my mijn tweede ziel/en waertste helpt begraven?
Ay hoort my niemandt nu! wil niemandt my handt-haven?
Ghy Heeren hoort mijn bee/en siet waer ick om kom.
Ach! moet ick sonder hulp van u weer keeren om?
Ontfermt u om het lijck / of om mijn droeve lijden/
Een Edelman het is/ die laey! leyt verscheyden/
De dooden hulpe hoort/ naer Christelijcke leer/

De doode hoort de aerd/naer oud' ghewoonten eer.
Het is zijn laeste gift/ wilt 't rif dat niet ontseggen/
Ghy Heeren hoort mijn bee/wilt hem in d' aerde leggen/
Het sal u zijn gheloont hier na in 't Paradijs/
Kom-siet mijn tranen aen/en doet doch na de wijs/
Van 't heylich Christendom/ och wilt ghy dan niet hooren:
Soo wordt het Godt geklaeght/ en zijn gesWinde tooren.

Tweede uytkomst.

Vechthart in raserny alleen.

Wat hebb' ick nu bericht? nu is mijn eer geheelt/
Mijn gramschap oock gheblust/maer Roemer blijft gekeelt.
Ick hebb' mijn eed volbrocht/ick hebb' mijn plicht gequecten/
Maer Roemer leyt eylaes van 't nootlot ach verbeeten/
Om liefd'/om Raserny/ om u snoo Margariet/
Om u soo is hy doodt/om u ben ick tot niet:
Om u wordt Roemers huys vervult met droeve traenen/
Om u mijn Ridders stam moet in de droef heydt banen.
Om u ick doolen moet/ gestadich in onrust/
Om u ick derven moet mijn vrunden en mijn lust/
Om u verlaet ick 't al/ eer/ tijtels/hooghe staten/
En al wat my hier na/ mocht tot mijn grootsheyt baten.
Werwaerts sal ick nu heen/'t is vyandt waar ick gae/
't Is vyandt waer ick zit/ 't is vyandt waer ick stae:
't Is vyandt over al/ al gingh ick in het Noorden/
In 't woest bevroosen landt/ of aen de zuyder boorden/
Waer dat de heete Son/ de geele Moren schroockt/
Of waer 't bekleurde volck/de hooghe Reusen roockt/
't Gemoet beklaegt my staegh/'t gemoet doet niet dan vroeten.
't Gemoet my staegh de beul/of hencker doet ontmoeten/
't Gemoet leit my aen d' oor dat ick een Moorder bin/
't Gemoet seyt dat ick maer een kint des doodts en sin.
't Gemoet my rasend' maeckt/'t gemoet doet my wanhopen/
So dat ick ben versuft niet wetende waer loopen. *Hy peynst wat.*
Sus! wat is dat! ick hoor 't is 't ruyschen van 't geboomt/
Neen/neen/voorseker neen/my dunckt daer ymandt koomt/
Hoor! hoor! sy kommen aen gewis om my te vangen/
Kom aen maer alsse wilt/ik laet me so niet prangen. *treckt den degen.*
Ha guyts komt vry maer aen/datser een/ en dat toe/
Seght wat benje voor volck? me dunckt 't is een koe/
Hoe een koe! 't is de Ballieu met zijn rackers;
Wat willense me doen/wy sijn ommers mackers.
Staa van me seg ick jouw/of dees klingh raeckter deur/
Datser een/twee/drie/vier/seght wiljer noch aen breur/
So stae vast als een Man/ ho/ ho/ je most niet loopen:
Komje weer ick segtje/ so sel ick je noch aers stroopen.

Nu wie rester noch van den hoop isser niemandt/ niemandt niet/
Soo is mijn hert gherust van 't geen daer is gheschiet/
Rust wat op sijn gevest, worpt eyntlijck 't Rapier wech.
Light daer vervloeckte stael/ ghy zijt die Roemer moorden;
Ghy zijt het die my tot 't bloedigh duwel bekoorden.
Rolt helm oock daer heen/ ick hebb' u niet van doen/
Daer oock ghy ringhkraegh nice ick mach u niet meer voen/
Het harnas past my niet/ 't Ridderschap is verlooren/
Geen wapens ick begeer/ want sy my niet en hooren:
Ick wil my onder d' aerd' gaen bergen in een kluys/
En woonen daer een jaer/ in dat eensame huys:
Wat segg' ick van een jaer/ waerom niet al mijn leven?
Dat om de boose moort die 'k gruw'lijck hebb' bedreven.
Ay my ick ben soo moe/ laet ick wat rusten hier/
Daer na soo gaen ick heen/ verr' uyt de werrelt schier.
Hy valt neer, en begint te sluym'ren, daer na opspringende.
Och! och! ay berght mijn lijf! wat Monsters sijn doch ditte?
't Zijn spoocken/ duyvels zijn 't/ soo wel swarten als witte.
Siet daer/ daer/ daer/ O my! sy kommen na my toe/
Och! och! ick ben soo bangh/ so bangh; 'k en weet niet hoe:
Sy hebben krauwels en d' ooghen als koolen glimmen/
Haer klauwen en nagels sijn twee snydende vlimmen.
Hy loopt dan hier, dan daer.
Och sy brengen Roemer voor den dagh bleeck en doodt/
Sijn lichaem siet soo leelijck/ en soo grauw als loot/
't Bloedt uyt de wonden sijpt/ O my! sy kommen nader/
Ey loopt Vechthardus loopt/ eer dat jy 't noch krijght quader:
Waer sal ick heen? waer doch? want nergens ben ick vry/
Waer dat ick loop of niet/ Roemers schim is my by:
De Furien my staagh met hare geesels nypen/
En in mijn teere hert haer wreede stremen knypen.
O Godt/ O goede Godt/ wat lyden gaet my aen/
En mach als ick 't bedenck gaen tyen hier van daen. Binnen.

Derde uytkomst.

Iuffer Margriet soose weder komt van haers Vaders huys.

Hier leghdy dan mijn troost gewentelt in u bloet?
Dat heeft gedaen helaas! u fiere hooghe moet;
Soo over d'waelsch als prat: en u vermetel roemen
Van dingen die een man met eeren niet mach noemen.
Hoe dick/ helaes! hoe dick/ hebb' ick gheprophetèert
(Godt betert!) dese val/ maer u noyt om-ghekeert.
Hoe dick/ helaes! hoe dick docht my het hert te breecken/
Als ick u hoorden van u schenderyen spreecken;
Hoe ghy d' onnoselheydt der Ioff'ren hebt bekoort/

Als

Als gh' om u losse lust soo veel meyneedich swoort :
Hoe dick/helaes! hoe dick mijn Geest my wel voorseyde/
Dat die wrockighe wraeck/u leven lagen leyde.
Helaes! nu is vervult mijn leyde Prophecy/
Met u rampsael'ge doodt/en met den druck van my/
Om dat ick 't snoode werck versweegh en gingh verschoonen/
Den heelder wil de straf als den misdader loonen.
Och ick ellendighe benaude Creatuur/
Hoe wel hebb' ick verdient het geen ick nu besruur :
Ach radeloose Vrouw/ die sonder wil en weten/
Van Ouwers wijs in raedt/u selven hebt vergeten ;
Soo verre/dat ghy nu het alderbeste goet/
En leven van u lief helaes! nu derven moet :
Ach! d'oorsaeck van u doodt ben ick en 't blinde minne/
Laes! duysentmael helaes! het gaetmen aen mijn sinnen.
Waerom hebb' ick mijn lief doch met soo luttel raedts
Verdachvaert buyten 't Hof op een onvrye plaets
Onveylich/ ongebaent/ daer doch ghewoon vergaren
Moes-koppers/knevelaers/Straetschenders/ Moordenaren.
Sach ick sottinne noyt dat men het Oosters Gout/
En 't kostelijck ghesteent in ys're kamers houwt :
In koffers van Metael/kleynoodjen en juweelen/
Om datse dieven loos ons niet en soude steelen ?
Och of ick oock soo wis en wel besloten hadt
Mijn onbetaelbre pandt/mijn onverlijckb're schat/
Mijn trouwe Bruydegom/die my O smart! tot vordel
En voortgang van ons Echt den maegdelijcke gordel
Eerst ontbandt/O droefheydt! hoe was ick soo verkeert ?
Mijn Ouders hebben sulcx my immers noyt geleert.
O Opperste regent! die in u suyv're zalen
Mijn lieve bedt-genoot gelieft hebt op te halen/
Treckt my uyt dese druck/en uyt mijn rouwe groot ;
Vereenight my met hem nu door een sachte doodt.
O gloriose Godt verhoort mijn klaeghlijck schreuwen ;
Ontfanght de ziel mijns liefs in 't Coninckrijck der eeuwen/
By 't heylich Hemel-volck besont/begloort/als gout/
Hoe komt Margrieta ghy het lichaem niet en bouwt
Een graf van wit albast/of van karbonckelsteenen/
Door Meesters kunst gemetst! helaes mijn bitter weenen
Dat sent my een rivier van sulv're tranen af/
Van dese parlen lief so bouw ick nu een graf.
Waerom en mach ick dy als d' Indiaensche Vrouwen/
In d'ander werreldt oock nu geen geselschap houwen ?
Om dat de reden my dit heyloos doen verbiedt.
Waerom volgh ick de daed van Semiramus niet ?
Die d' asschen van haer man uyt liefd' heeft ingedroncken/
En heeft haer eygen lijf hem tot een graf ghesschoncken :

 Veel

Veel beter of ſy hem bewaerden in een kruyck/
Lands-wyſe zijn lands-eer/ Maer onſe lands gebruyck
En laet niet toe het lijck tot Pulpher te verbranden.
Des ſal ick u mijn lief begraven met mijn handen.
Hebdy als den Troyaen dit Ridderlijcke ſwaert/
Voor uwe Dido hier tot haren doodt geſpaert?
Soo wacht mijn komſte ſtrax/laet ick de kuyl eerſt delven/
Siet van u weduw' hier den offer van haer ſelven.

Sy valt in onmacht ende 't ſwaert ſyght uyt haer handen, den Heremyt uyt.

Vierde uytkomſt.

Den Heremyt.

Hoe ſtaroogt mijn gheſicht/wat mach 't gepeyns bedelven?
Wat iſſer in mijn breyn dat tot den Hemel klimt?
O klare ſpiegel van de kennis van mijn ſelven/
Ghy toont my 't kundich quaet/dies my het herte krimpt.
Ick ſelve/ ſie mijn ſelfs/met ſchricken en met ſchreumen/
Mijn ziel is ſoo bebloedt dat icker ſelfs af ſchurck:
Ach etterachtich beeldt! mijn krachten die verkleumen/
Ick vrees meer voor mijn ſelfs als voor de quaetſte Turck.
Ick ſelfs/ben mijn ſelfs/en Godt de Heere teghen/
Ick ſelve haet mijn ſelfs/en lief my inde ſchijn/
Ick ſelve die ben ſelfs tot mijn verderf genegen/
Hoe wel mijn ſelven ick ſchijn voorderlijck te zijn.
Als my verleyt/en vleyt/het vleeſchelijck verkieſen/
Wanneer ick my verbeeldt die wel gewilde luſt:
Maer doen ick die genoot/doen deedſe my verlieſen
Mijn naem en goede faem/en mijnder zielen ruſt.
Hoe dickmaels hebb' ick ſelfs mijn ſelven gaen bekyven
Van ſonden/die ick ſelfs voor Godt den Heer beken;
Ick neem wel dickmaels voor de booſheyt uyt te dryven
Maer wat ick laet of doe/ ick blijf vaſt die ick ben.
Helaes! dat ick mijn ſelfs geen wetten en kan maken/
Die mijn verpeende ſtraf af-locken tot het goet/
Dat doet mijn droeve ziel veel bitt're tranen braecken
Met ſuchten die geprangt/geparſt ſijn uyt mijn bloet.
Maer wie ſal ick mijn leet/meer als mijn ſelven klagen
Die 't ſelve hebb' verſchult door 't boeten van mijn wil/
Dus moet ick met ghedult mijn ſmart oock ſelver dragen:
En klagenſe aen Godt en ſwygen voorder ſtil.
Och waert dat ick mijn ſelfs doch grondich kon bekennen/
En mijn onwaerdicheen/en Godes Majeſteyt:
Ick ſouw ſoo veel ick mocht het quaet my gaen ontwennen;
Doch ick geef my gheheel in ſijn barmherticheyt.

O! groo-

O! groote Coningh die de gulde heyl'ge rijcken
Der Hemelen besit/en alles overheert:
Laet in mijn selven doch u lieve godtheydt blijcken/
En van de dwael-wegh/my genadelijck bekeert.

Heremyt. Helaes! wat droeve ramp? wel waerdigh te beklaghen/
Hier leyt een Jongelingh heel jammerlijck verslagen;
En dese Maeght die schijnt door groote rouw ghestickt:
Ick weet niet hoe ick ben/soo seer ben ick verschrickt.
Ick wil haer met wat kruyt wat wryven/en besprenghen
Met water/'k sal misschien haer Ziel te rechte brengen.

Sy bekomt tot haer selven.

VYFDE BEDRYF.

Eerste uytkomst.

Margriet en de Heremyt.

Margriet. Margrieta helpt u self/met stael/met vier/of koordt.
Heremyt. Het harseloose hooft brenght niet dan sotheyt voort:
't Is sonde o mijn kindt! soo goddeloos te spreecken.
Margriet. Wech dwaelgeest loopt van hier/ loopt voor den Duyvel preken/
Of voor de geene die u leeringh garen hoort:
En laet mijn moetwil toe mijn voor genomen moort.
Heremyt. Dochter bedaert u hout. Marg. Och moet ick dit gedogen?
Heremyt. Och! Maeghdeken neemt God/en sijn gebodt/voor oogen.
Margriet. Wat wil de swermer doch? Herem. Besadicht u mijn kindt.
Bedenckt de grusaemheyt van 't geen dat ghy begint/
Een grouwel ist voor Godt syn selven te vermoorden/
Beledicht u mijn kindt te luysteren na mijn woorden.
Margriet. Landlooper laet my los/moort! brandt! kracht en gewelt.
Heremyt. O God! hoe is dit mensch verbystert en ontstelt.
Margriet. Ach Vader! Her. Hoe ist lief? Marg. Och! ick ben soo misselijck.
Heremyt. Ist ernst/of ist spel? Marg. 't Is ernst ja gewisselijck.
Mijn adem gaet soo kort op mijn benaude borst/
Mijn ziel jaeght in mijn lijf: helaes! ick stick van dorst.
Heremyt. Ter goeder tijt hebb' ick dit flesjen mee ghenomen/
Hout daer en laeft u hart wel moet het u bekomen.
Margriet. Och! waerom hebdy my het sterven doch belet?
Heremyt. Dees raserny mijn ziel doch uyt u sinnen set/
't En voeght geen karsten mensch/ noch niemant van de menschen/
Sijn self te dooden/neen 't/noch om de doodt te wenschen.
Een Vroome Soldenier syn Vaendel niet verlaet/
Alst op een treffen krap/of kampelijcken staat/
Geen onweer/ geen gevaer/geen wederwaerdicheyden
En kan syn strijdtbaer hart van syn spits-broeders scheyden:
Maer als hy heeft syn Heer in slacht en tocht voldient/
So wert hem eerst syn loon en vry bescheyt verlient.

Wy dienen oock om ſoldt / wy Chriſtelijcke knechten ;
Wy moeten vleeſch en bloedt/ oock mannelijck bevechten.
En dragen met gedult de ſtormen van de ſpoet/
Tot dat de grootſte Vorſt ons lyden eens verſoet /
Ons lijden eens verſoet met heerelijck vergelden/
Ons voerend' in de ruſt der geeſtelijcke Helden.
Ach ! ſtrijdt dan ridderlijck/ u innerlijcke ſtrijdt
Vertrout den trouwe Godt/die 't alles door den tijdt
Ten beſten voegen ſal/ Fy u der grover ſchanden/
Dat ghy met menſchen bloedt beſoed'len wilt u handen ;
Met menſchen niet alleen maer met u eyghen bloedt ;
Hoe komt ſoo wilde wil in 't Maeghdelijck gemoet ?
De handen ſijn de menſch van Gode niet gegeven
Tot Moorders/of tot Beuls/laes! van dit kleyne leven.
Maer tot voorſtanders van ons huysgeſin en lijf/
En tot gheſwind behulp/van kunſt en tijt-verdrijf.
De beeſten zijn vermenſcht/ verbeeſt ſoo ſijn de lieden/
Die jagen na het geen de dieren angſtich vlieden/
Elck ſchepſel vreeſt ſijn endt: alleen Godts evenbeeldt
Bloed-dorſtich na ſijn doodt ſijn tijdt en leven ſteelt.
Tyrannen van u ziel/ghy dieven van u daghen/
Wat onſchult wilt ghy voor den hoogſten rechter dragen?
Ghy ſchenders van u heyl/en ſydy niet bevreeſt
Dijn eygen vonnis laas ! mee brengend' in u geeſt ?
Als u de Prins des lichts/ den vorſt des levens prijſ'lijck/
V doemden in de put der dieper hellen yſlijck/
Als huys-brekers en guyts van ſijn Tempel of kerck/
Dat 's van u eygen hart de ware Gods hand-werck.

Margriet neemt de dooden in haer arm, kuſt,ſtroockt en wrijft hem 't bloet af.

Margriet. Helaes ! mijn lieve helft die leyt hier doodt geſteecken.
Ach ! ſoete ware mond/ ach ! mond'lijn kondy ſpreecken/
Ach ! hert waert ghy geſont ! waerom is mijn geſicht
Niet teenemael beroofd van het ghewenſte licht ?
Of waerom mach men niet de droefſte van de Vrouwen
Nu weder in haer fleur en friſſicheyt aenſchouwen ?
O Hemel wat een ſmart ! mocht ick hem weder ſien/
Ick wou tot Romen toe gaen kruppen op mijn knien.

Heremyt. Dit is 't gemeen gebruyck van alle ſotte menſchen/
Dat ſy 't geen niet en kan (of haer verderven) wenſchen.
Al haddy ſchoon u lief/met al 't gunt dat je ſiet/
Met al 't gunt dat ghy wenſt/ 't is ſonder Godt al niet :
Godt is het hoogſte goet/dat een is ons van nooden/
Soeckt dat by Chriſtum ſelfs/en niet hier by de dooden/
Al waerdy haveloos hier in dit aerdtſche dal/
En hebdy Godt in 't hert ſoo hebdy 't waerlijck al.
Voorts volgdy u Natuur/ghy ſult u licht genoegen ;

Maer

Maer leefdy na u waen/ ghy blijft in staedich vroegen.
Want waer wert niet versaet/ soo haest sy 't een ontfangt/
Soo gluurt haer gierich oogh na 't geen sy meer verlangt:
De wyse mensch alleen is los van hoop en vreese/
Dewijl hy niet en weet der saecken endtlijck wesen/
Soo vreest hy niet voor 't quaet/ noch hoopt oock niet na 't goet/
Dan achtet al voor best wat dat sijn Schepper doet;
Die 't beter als hy selfs tot sijnen heyl kan dieden/
Dies lijdt hy met verdrach/ dat Godes wil geschiede.
Want Godt is wonderlijck/ oock heylich/ zalich/ vroet/
En na des meesters kunst het werck oock aerden moet;
Die nu met aerdts vernuft Gods wil hier wil grondeeren/
Vertrouwt zijn dom verstant/ meer als den Heer der Heeren.
Soo doet ghy dochterken/ die nu dus seer beklaeght
Dees ontydighe doodt/ die mooglijck Godt behaeght/
Indien u noch u lief in 't leven mocht gebeuren/
Ghy mochtet of in 't graf/ of eeuwelijck betreuren.
Ten is niet alles quaet/ dat quaet scheen in de schijn/
Bevindt den menschen vaeck hem salighste te sijn/
Men moet met lijdtsaemheydt Gods noot schickingh gedoogen/
Wardeert Gods gaven niet met sterffelijcke oogen/
Die misslach waer te groot/ dat doen stick-ziende lien/
Die alderley geval/ alleen van buyten sien/
Dan ghy sult na mijn raet met u ghesicht door-dringen/
Tot selver in het hert en ingewant der dingen.

Tweede vertoon.

Margariet, Kluysenaer.

Margriet. Helaes! 't is tijdt dat ick mijn lijck ter grave sleep.
Heremyt. Mijn kindt doet tegens 't recht der kercken geen misgreep.
Margriet. Ach! Vader mach ick dan dees dooden niet begraven?
Heremyt. Hadd' hy sijn Olysel ick helpet u handt-haven.
Margriet. Is dan de laetste dienst een ongerechtich werck?
Heremyt. Die sonder biecht hier sterft misdoe de heyl'ge Kerck.
Margriet. Maer desen is vermoort/ geslagen/ en geschonden.
Heremyt. Kijnt hy is even wel ghesnevelt in sijn sonden;
In 't Perijckel van zijn ziel. Margr. Het lichaem hoort de aerdt,
Heremyt. Ja d' ongewyde: maer! de and're ist on-waert/
Volgens de wille keur van 't hooge Hof van Romen.
Margriet. Teghens de geen die selfs sijn leven heeft benomen;
Niet op de geener die sijn leven nooslijck endt.
Heremyt. Het is dan soo het is / 't is sonder sacrament.
Margriet. Helaes! wat gaet my aen? men wil het puyck der mannen
Niet uyt sijns Vader tomb' maer uyt de aerde bannen.
Heremyt. Die hier soo reuckeloos gelijck een ketter sterft/
't Is reden dat hy mee/ een ketters kans verwerft;

En

En was hy op den Turck vooꝛ 't Chꝛiſtenrijck gebaren/
Soo was hy in 't ghetal der vꝛomer Martelaren/
Diens ſelſchap miſt hy nu in 't ſtrenge Vagevier/
En 't levend-looſe lijf die ſal 't oock derven hier.

Margriet. Wel iſſer dan geen raedt om hem in 't graf te krijgen:
Souwt lichaem ſchand geſchien/ O Vader wildy ſwijgen/
Dat ick 't ter aerden ſtop ! ick maeck u rijck van goet.

Heremyt. Dat acht ick niet een ſier / ick ben rijck van gemoet.

Margriet. Ick ſal 't klooſter 's Jaers een tonne gouts beſpꝛeken/
Op dat men vooꝛ mijn lief/ veel keerſen mach opſteken :
Ick ſal 's Jaers bevaerd doen de lieve Vꝛouw van Hal/
Van Scherpenheuvel oock/ ten Boſch/ en over al.
Ick ſal my tweemael ſ'weecks van eten gaen onthouwen/
Ick ſal gaen kloppen meed'/ en nimmer Echt'lijck trouwen.
Ick ſal Maria ſteets gaen bidden vooꝛ ſijn ſiel.

Heremyt. 't Waer jammer dat ick u u wenſchen noch onthiel/
Ten aenſien van het goet dat hier dooꝛ d' arme lieden/
Inſonderheydt de kerck van u noch mocht geſchieden.
Des geef ick u verlof/ begraeft hem waer ghy wilt/
Dochterken ! ſiet wel toe dat ghy u niet vertilt:
Ick ſal ter wijle uyt de oude Vaders boecken/
Eenige leſſen ſien/ en goede ſpꝛeucken ſoecken.

Hier begraeft ſy haer doode Vryer, maer ſoo daer gheen klocken en ſyn gheweeſt, ſoo is wel te vermoeden dat het droeve handt-gheſlach in ſtede van luyen is gheweeſt.

De Vigilie wordt achter 't Tooneel gheſonghen.

Op de wyſe vande 116. Pſalm.

MY hebben omvaen de ſuchten des doodts,
Ick was beladen met anghſten der Hellen :
Kom laet ons in den Heer ons vreuchde ſtellen ;
Of ons Heyl-gever ons ſyn aenſchyn boot.
Laer ons met Pſalmen en loſſangen hem
Zijn lof en prijs volhertelijcke ſinghen :
My hebben gaen de doodts ſuchten om-ringen,
En des Hels droeve leer heeft my in klem.
Want Godt is een groot Koninck, en groot Heer,
Op al de geen die daer Goddelijck leven :
Want noyt en heeft de Heer zijn Volck verdreven ;
Zijn handen zijn door al de werrelt veer.
Sijn oogen ſien der Berghen hooghe kruyn,
De droeve Helſche leer heeft my omvangen,
Hy maeckt het Meyr en hare ſnelle gangen ;
Oock 't drooghe landt en des ſtrands hooghe duyn.

Kom

Kom laet ons voor hem knielend' vallen neer,
En die ons gemaeckt heeft prysen en loven;
Hy is ons Heer en onse Godt hier boven,
Wy zijn syn Volck en soete schaepjens teer.
My hebben omringht de suchten des doodt,
En des hels droeve leer heeft my omvangen:
Soo ghy syn woordt en stemme hebt ontfangen,
U herte niet verhart maer hoort in noot.
U Vad'ren eer bekoorden my in 't wout,
Daer sy nochtans mijn arm en wond'ren sagen:
De droeve leer der Hellen moet ick dragen,
Veertich jaer heeft myn aenschijn hun bedouwt.
Sy waren heel in haer dwalingh verhart,
Dies swoer ick hun dat sy niet soude rusten:
De droeve helsche leer beneemt myn lusten,
Daer by de suchten des doodts doen my smart.
Heer begift dit lijck met d' eeuwige rust,
En dat u eeuwich licht, het eeuwich lichte:
De suchten van de doodt my omringht stichten,
De droeve helsche leer mijn lusten bluft.

Derde uytkomst.

Rey van Nonnen.

At is de glory en der menschen roem?
Wat is het pocchen op dit nietigh leven,
,, Hoe trots, hoe groots, hoe hemel-hoogh verheven?
,, Och 't is niet anders als een schoone bloem.
,, De schoone bloem, och! die verwelcket haest,
,, Om 't minste dingh laet sy het knopjen hangen:
,, 't Sy hagel-buy, of regen haer komt prangen,
,, Of dat de wint daer eensjens styf op blaest.
,, Sy valt ter neer en wordt weder tot niet,
,, Dan smelt in 't slijck haer dier geschatte waerde,
,, Sy was, en quam, en wert oock weder aerde,
,, Soo ist oock met de mensch die 't wel besiet.
,, Het lustich lyf wel op syn dreef en schick,
,, Ghesont van vleysch, en flucks van rapsche krachten;
,, Geswindt van geest en hoog siende gedachten,
,, Och dat versterft in eenen oogenblick.
,, Niemant vertrouwt sigs dan niet op syn jeught,
,, Op groote kracht, op schoont', of diergelijcken,
,, De tijdt en doodt doen alle sterckte wijcken:
,, Doch dese twee die swichten voor de deught.
,, De hoverdy of de verwaentheyt groot,
,, Die is den mensch soo krachtich ingedreven;

,, Soo dat hy haer niet kan noch wil begeven,
,, Ia selfs noch in, noch voor, noch na syn doodt.
,, Vermits men 't lijck of het stinckende raem,
,, Met balsem sprenght wel kost'lijck en behendich;
,, En 't wordt ghe çiert soo heerlijck, soo uytwendich,
,, Dat ick mijn selfs schier te verhalen schaem.
,, De loode kist die werdt ghegroeft verweent,
,, Ter groef ghebrocht, met standarts en met staven,
,, Met schilden out van Koninghen en Graven:
,, En met een sleep van Adel en Gemeent.
,, De statie wert met hooghmoet en met pracht
,, Cierlijck voltoyt, als men om hoogh doet planten,
,, Syn' wapen-rock, syn rustingh, helm en wanten,
,, En 't Marmor-beelt by zijn vergult geslacht.
,, Ach! groot ghebreck voor geen misbruyck gekent,
,, O prael onnut voor de nakomelingen,
,, O ydelheydt, ô licht vervalb're dingen,
,, O sotte pracht hoe haest loopt ghy ten endt.
,, Maer Roemer leyt gantsch slecht en recht in 't graf,
,, En niet gevoert met kruycen noch met vaenen,
,, Noch Priesters dienst, maer met een vloet van traenen,
,, Die 't droevigh hart door d' oogen overgaf.

Vierde uytkomst.

Rey van Iufferen.

Elaes! ick heb verlooren, de Vorst van mijn gemoet,
Een Ridder hoog gebooren, van klaren Prinslijk bloet,
Dus mach ick syn verscheyen, wel beschreyen.
Nu sal ick niet meer hooren, dat lieffelijck geluyt,
Dat my de ziel ten ooren, soo soetjens troonden uyt,
Met aertich minlijck spreecken, en schoon smeecken.
De spiegel sal verdwijnen, daer ick myn aengesicht
Soo helder sach in schijnen, ô lief en vriend'lijck licht
U luyster en u brallen, sal vervallen.
U wel gedane wangen, van my soo vaeck gekust,
Met hertelijck verlangen, en sonderlinge lust;
Die sullen wormen, slangen, nu ontfanghen.
En met een smaeck op eeten, u tongh en kiesche mondt,
Die in de leckere beeten, een lieve wellust vondt,
Die sullen sy met behagen, knauwen, knagen.
De neus daer ghy te vooren, me roock u spijs en dranck,
Die weet nu van geen smooren, noch sticken van de stanck,
Sy sal nu inder kuylen, gantsch vervuylen.
Ghy syt sonder ghevoelen, van lichaem en van hert,
Ach kond' ick soo verkoelen mijn ongemeene smert,
Soo soud ick nu niet weenen, noch niet steenen.

Nu

Nu wil ick my gaan begeven, in een kleyn kloosterkijn,
En eynden daer myn leven, en heymelijcke pijn,
En sal u doodt beklagen, al myn dagen.
Doch ick sal u doen bouwen, hier op dit graf een huys,
Daer ick my met vertrouwen, in eenicheydt myn kruys,
En myn rampsalich vryen, mach belyen.
Nu moet ick my gaen ylen, en decken myn aenschijn,
En dragen de swarte wylen, ter eeren de liefste mijn,
Ick sal hem noch vereeren, met rouw-kleeren.

VYFDE DEEL.

De Heeren uyt de Venster, de Secretaris leest af, wie den dood-slager gevonden heeft, dat die so veel sal hebben van aenbrengen.

Heeren, Secretaris, Mieuwes, en Ian tyng, een hoop stommen, Rey van Nonnen ende van Jufferen.

Lsoo mijn E. E. Heeren van de gherechte deser stede ende Hof 's Graven-haghen, verstaen hebbende soo door klachte van de na bestaende Bloetverwanten, als door andere aenbrenginghe, de leelijcke Moort begaen aen de persoon van de E. Ioncker en Ridder Roemer Heer van Nootdorp. Ende men niet seeckers en weet wie sulcken boosen feyt soude ghedaen hebben, ende het selve in een wel ghepoliceerde plaetse anderen tot exempel niet geleden en kan worden. SOO IST, *Dat mijn E. voornoemde Heeren, hebben gheordonneert ende goet ghevonden te stellen op de Moorder, of Manslachter sijn lijf, de somme van dry hondert Carolus guldens, voor de geene te ghenieten die hem weet te bekomen of aen te brenghen, beloovende daer en boven de voorsz. Heeren, den aenbrenghers naem of persoon niet te melden. Verbiedende wel expresselijck aen yder Borgher, ingeseten, of vreemdelingh, de voorgheseyde Moorder te verberghen, of Huys-vestingh te geven, 't sy in schuren, hoybergen, schuyten of anders 't sy onder wat pretexst het soude moghen wesen, op peene van ses hondert Carolus guldens. Aldus ghearresteert by de Raden deser plaetse voorgeroert.* actum den 15 November, *Presentibus mijn Heer de Schout ende al de Schepenen.*

Al die dit hebben gehoort die voldoen haer plicht,
d' een seyt het d' ander voort.

Velden.

Jan tijngh — Mieuwes wat is hier nieuws ? wat sal hier te doen wesen ?
Mieuwes. — O goeden dagh Jan tijngh ! hier is wat of eleesen.
Jan tijngh — Van wie / van wat / van waer ? geeft men doch wat bescheyt.
Mieuwes. — Maer daer isser te nacht by 't Hof een neer eleyt.
Jan tijngh — Hoe na een draper ? Ha ! jy hebt jouw ouwe streecken.

Mieuwes. Neen deghelijcke deegh/daer isser een deur-steecken.
Jan tijngh Wel dat gheloof ick wel/ wast een Man of een Meyt?
Mieuwes. Hoe staet de vent? het is altijt geen malligheydt.
Jan tijngh Wel wat bescheyt is dat machmer geen neer leggen?
De groote luy doen 't wel.
Mieuwes. Ick wilje niet meer seggen/
Wat dese malle geck. Nou segh ick laet me gaen!
Jan tijngh Maer wat binje een Man keunje geen jock verstaen?
Mieuwes. Nou 't is langh genoegh/soey wat souwme soo staen mallen.
Jan tijngh Wat schaet dat? als wy weer van niemant quaat en kallen.
Mieuwes. Het is met jouw van 't mal 't het niet een beet om 't lijf.
Jan tijngh Wel wie isser dan neer eleyt/een Weeuw of een Wijf.
Mieuwes. Hoe brist my deuse knecht? ick mach 't niet langher hooren.
Jan tijngh Hoeje wilt veugeltje/ machje niet stopt u ooren;
O neen ick ken jouw wel mijn schootige maet/
Al neemjet nou soo nauw dat ick soetsapigh praet:
Ick hebb' den dagh ghesien jy spraeckt wel and're dingen/
So slordich/en soo grof dat sy my teughen stinghen.
Mieuwes. En ick sey niet een beet/maeckme begut niet quaet/
Of ick seghse wel goet koop/waer dattet my op staet.
Jan tijngh O lieve man jy keunt my doch geen eer op spreecken.
Mieuwes. O maetjen sonder dat/dan trouwen vol gebreecken.
Jan tijngh Of mient ghy mijn Lansert/dat niemandt jouw en kent?
Men weet wel dat sy Mieuwes de spot veugel bent:
Die by de huysen gaet/en larijt by de buren;
En helpt de dienst Meysjens ofnemen/en drooghschuren:
Als Miester en als Vrouw maer iewers syn te gast?
Staet ghy dan niet en vraeght of sy alliene wast/
Om de hoe veelde weeck/en hoe veel mande klieren/
Of sy de koocken en kelder al wel stoffieren
Met botter/kaes/en broodt/met ry botjes en met visch/
Met raf en reeckelingh. Wat huys-raet datter is?
Hoe veel silver-werck/ en hoe veul tinne betielen?
Of 't Heerschip wel betaelt. Wat sy om Godts wil dielen/
Wat dat de Juffrouw draeght/ een vlieger of een jack/
Of de Dochters goet zijn/en de Soons wilt of mack.
Wat vryers datter meest om een soet praetjen komen?
Wie datter wert ghewilt/en wie niet aengenomen?
En als ghy dit volckje dan soo hebt uyt ehoort/
Dan seght ghy 't geen verkens maer alle menschen voort.
Mieuwes. Ja wel mijn groote maet hadd' ghy dus langh gesweghen/
Ghy hadd' den toe-naem van Jan tijngh niet ekregen.
Ick loof niet datter yet in al de werreld schiet/
En weetet Jan tijngh niet/ soo weetet niemant niet.

Rey

Op de Stemme: *'t Is heden een dach van vrolijckheyt.*

DEs Werrelds alderhooghste pracht,
En is nauw waert te noemen.
Van Konings schatten, preuts geslacht,
Van Keysers bloedt te roemen:
Van kloecke daan, van kracht, van kunst,
Van 's volcks lof, van Princen gunst;
Of van aensienlijck brallen;
Met Heerschappy van land en lien,
Wy yeder een te syn ontsien
Dat is al niet met allen.
Met Vorsten rijck te sijn bestoet,
Of met drommels van Eelen:
Te swemmen in de overvloet,
Te blincken van Juweelen,
Te klauteren van staet in staet,
Tot dat sijn schepters schrick verslaat,
Werrelden met onrusten.
Of hy het grootste luck verkrijght,
Hy blijft (hoe schijn-hoogh dat hy stijght,)
Een dienaer van syn lusten.
't Sy dat syn vroomheyt is belust
In vrede te regeeren,
Of dat hy dees of d'ander Kust,
Met oorlogh wil beheeren:
Alsoo 't de dapp're Hansen past,
Dat haer ghewelt en rijck aen-wast,
Met loffelijck vergrooten.
Door goet beleyt van alle ding:
Of met de trotse Vreemdelingh
Uyt sijn besit te stooten.
Of soo syn snootheydt is gesint
In luye rust te blijven;
Dan wordt de kloecke man een kint
Door Wijn en wil van wijven.
Den Breydel geeft hy al te ruym
Sijn Heeren: oock het slechte schuym,
Ja drif van boose loeren,
Want ellick soeckt sijn eyghen baet,
Dewijl de Prins vol overdaet,
Vast streelt en stroockt syn Hoeren.
Maer laes! soo 't Opper-hooft hem stelt,
Soo schicken sich de leden,
De kryg'le krijs-luy die in 't veldt,
Soo stout en strijdtbaer streden;

Die syn verwijst, versot, en gayl
Op menschen die haer lichaem veyl,
En eer te koope setten.
Vol ontucht is het heele Hof,
De Rechters die syn traegh en slof
In 't voord'ren van de Wetten.
Den lichten Adel seer onkuys,
De Juff'ren belaghen,
Sonder aensien van Edel huys,
Van vrunden of bloedt-maghen.
Het Landt is gantsch in rep en roer,
De Burger-man, is op de Boer,
De Boer op hem ghebeten.
De dart'le Coning niet te min
Betovert, in sijn dolle sin
Heeft noch tijn plicht vergeten.
Dewijl rust sichs een ander toe,
Met heyr-kracht en met vonden;
Want Godt gebruyckt die tot syn roe,
En straffe van de sonden:
Dees wijssche Coningh sat en sot,
Die sichs liet bidden voor een Godt,
Wert buyt van syn Vyanden;
Wiens knijf hy haest voelt in sijn strot:
Of wert dat meer is tot een spot,
Ghevoert in alle Landen.
De wijse Heer die in sijn tijdt,
Bloeyden van vrome daden;
Die of in stilte of in strijdt,
Voor treffelijck kon raden.
Die als de ziel des Vader-landts
Uytmunten, als een Godt bykants,
Van deugden en van leven,
Als 's Volcks heyl: ja licht en glants,
Die werdt ô smet van haer nochtans
Doorsteecken en vergeven.

Rey van Iufferen.

En Hemel heeft den loop der staaten
Beurts-wijs met voorsicht ghestelt,
Op dat sigs niemandt souw verlaeten
Op 't onsachelijck ghewelt,
Noch op sijn slooten, of bontgenoten,
Van nameloos ghetal.
Want siet hoe rijcker, hoe jammerlijcker,
Soo is oock haren val,

Die

Die gist'ren soo vermeetel snoste
Op sijn swäre rijckdom groot,
Desen heden-morgen plotste
In een schandelijcke doodt,
Siet den verachter, die smoort in lachter,
In waeghschael van syn siel;
En wert begraven, niet als een slave,
Maer als de booste Fiel.
Die sich gist'ren dorst vermeeten,
Van zijn Maeschap en Geslacht;
Leyt on-aerdich dof vergeeten,
Van al de Werreld recht veracht:
Sijn naeste Maghen, die sijn verslagen,
En schrabben uyt sijn naem,
En sy beschreyen, niet sijn verscheyen,
Maer! 't leven van syn faem.
Die sich gist'ren dorst vernoemen,
't Eenich oogh van alle kunst:
Die sich niet ontsach te roemen
Van Vrouwen wil, van Heeren gunst,
Dien wordt syn leden, versolt vertreden,
Vermorselt sijn ghebeent,
En 't is rechtvaerdich, soo veel niet waerdich,
Dat mer een traen om weent.
Die sich gist'ren dorst verboogen,
En swoor d' alderhooghste eet;
Dat hy 't streng'lyck souw uytdrooghen,
Die hem in het minst misdeedt,
Met sack of koorde, of selfs met moorden,
Door Goddeloos geboeft,
Siet dien heeft heden, als zy streden,
Een wreede doodt gheproeft.
Die gist'ren sich sach verschoven,
Beguychelt en daer toe belacht,
Die siet sich heden nu al boven,
Ja meester van syns Vyandts macht,
Die hy most dempen, wou hy het schempen
Der lasteraers ontgaen,
Soo doet hier Vechter, die als een rechter,
Rechtvaerdich heeft ghedaen.
Die gist'ren 't hooft niet dorst opsteecken,
Door zijn herten-leet en kruys,
Siet heden door een ander wreecken.
De hoon en schande van zijn huys:
Mits het vernielen der booser zielen,
De schender van syn bloet,
Och hoe veel ouden! dit noch wel wouden,
Die 't selfden oock ontmoet.

Die

Die het gist'ren stont gheschooren
Van haer lief te syn versmaet,
Heeft nu heden al verkooren,
Een geestelijcken Echten staet,
Want sy sal trouwen, en eeuwich houwen,
De Bruydegom van haer ziel.
Heeft sy ghevallen ? wien ist van allen
Die noyt ter werreld viel ?
Ghy die met ghelijcke sonden
Syt besoedelt en besmet,
De wraeok die komt met open monde
Gantsch lauw en lysselijck van tret :
's Is al gheboren, om u te smooren
In 't beste van u tijdt:
Keert u doet voordeel, want siet Godts oordeel,
En sal 't niet schelden quijt,
Den vroomen Vechthart die moet swerven,
En vluchten lacy ! buyten 's landts.
En moghelijck oock balling sterven,
Doch wy verhoopen nu nochtans,
Dat Godts genade, voor alle schade,
Hem wel bewaren sal,
Die na dit dwaelen, hem sal ophaelen,
Daer 't alles is in al.
Ghy Maeghden aen de blye Reye,
Singht lydelijck, een leyde liet :
Op dat een yeder mach beschreyen
De snelle doodt, laes ! van Margriet :
En 't is te klagen, dat sy haer daghen
Soo eyndiget met smert,
Die haer soo parsten, dat haer most barsten
De Ader van het hert.
Die hier kan lyden en verdragen,
Vind' alsoo het spreeckwoort seyt,
Sijn vyandt voor syn deur verslagen,
Dus schort u leet met lijdsaemheydt :
Wilt in u lyden, met Godt verblyden,
Spijt alle vroegers fel :
't Sal sonder strijden, noch t' synder tijden
Ghewroocken werden snel.
Vrunden neemt ons slecht vertoonen,
Na u wijsheyt in het goet,
Gedenct dat God ook sal beloonen,
Elck, na hy syn naesten doet,
Nu Godes segen, sy alderwegen,
In al u doen enspoet,
Mannen, en Vrouwen, wilt dat onthouwen,
Die quaet doet, quaet ontmoet.

G. A. Brederode.

't Kan verkeeren.